

Amnesty

NR 3
2022

press

FLYKTEN UNDA
JUNTAN I MYANMAR

SID 22

MADAGASKAR: TORKAN
SOM SKAPAR HUNGER

SID 30

Ett pressmeddelande den 4 augusti med kritik mot Ukrainas krigsföring i försvaret mot Rysslands anfall har kastat in Amnesty i en storm av kritik. Vi reder ut vad som har hänt.

SID 42

AMNESTY I STORM

Krigets lagar gäller alla

Under några veckor i augusti skakades Amnesty International av en allvarlig kris. Det är möjligt att det längre pressmeddelande som organisationen skickade ut 4 augusti hade brister i tydlighet och att det borde ha förberetts bättre. När den internationella styrelsen nu tillsätter en extern utredning kommer förhoppningsvis klarhet skapas i beslutsprocesser på internationella sekretariatet och underlaget för uppgifterna i pressmeddelandet. Det har också gjorts uttalanden från internationella generalsekreteraren *Agnès Callamard* om "ukrainska och ryska sociala mediemobbar och troll" som ökat ilskan.

Amnesty ska självklart granskas och kunna utsättas för kritik. Organisationen gör misstag och fattar dåligt genomtänkta beslut. De beklämmande turerna kring *Aleksej Navalnyj*s status som samvetsfånge vintern 2021 är ett aktuellt exempel.

Till Amnestys styrka hör att man lyckats ha en transparens kring allvarliga problem. Externa utredningar om självmord bland personal, anklagelser om giftig arbetsplatskultur på internationella sekretariatet och belysning av uppgifter om rasism i brittiska och kanadensiska sektionerna har offentliggjorts och kan läsas av den som är intresserad.

I det här numret berättar vi om vad som hänt efter 4 augusti, bland annat att svenska Amnesty förlo-

ULF B
ANDERSSON

Chefredaktör

FOTO: SANDRA JOHNSON

rat över 2 000 medlemmar. Kritiken mot Amnesty har ibland handlat om helt andra saker än Ukraina och kan handla om en besvikelse att organisationen på sitt internationella rådsmöte i Marocko 2001 beslöt att arbeta också för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter eller om Amnestys kritik mot Israel. Men många kritiker har försökt stämpla Amnesty som en prorysk aktör i kriget i Ukraina.

I Ukraina har människorättsaktivister, journalister och aktiva inom civilsamhället tagit initiativ till ett internationellt upprop med krav på att Agnès Callamard och alla andra anställda som var inblandade i denna incident omedelbart ska avgå.

Amnesty har efter krigets start 24 februari tagit klar ställning mot Rysslands anfallskrig. Rapporter och uttalanden som kritiskt belyser den ryska krigsföringen har varit talrika och en namninsamling för att skydda de civila pågår. Krigets lagar gäller dock alla, även den som försvarar sig mot ett angrepp, och en grundprincip för en organisation som Amnesty måste vara att alla parter granskas.

AMNESTY PRESS är ett forum för information och diskussion kring mänskliga rättigheter samt de områden som faller inom ramen för Amnestys globala och övergripande prioriteringar. Amnesty Press leds av en självständig redaktör som också är ansvarig utgivare. Artiklar representerar inte nödvändigtvis Amnestys åsikter. Det gäller även annonsmaterial, till exempel bilagor. Amnesty Press utges av Amnesty International, svenska sektionen.

REDAKTION: Ulf B Andersson, redaktör, ansvarig utgivare. Malin Engman (layout), Lisa Olsson (sociala medier).
GRAFISK FORM/AD: A4/Lotta Lundin.
REPRO: A4/Lotta Lundin.
ADRESS: Box 4719, 116 92 Stockholm.
TELEFON: 08-729 02 00, fax: 08-729 02 01.
E-POST: ap@amnesty.se
HEMSIDA: amnestypress.se
SVENSKA SEKTIONEN: Plusgiro 900072-0, bankgiro 900-0720.

PRENUMERATION: 200 kr.
TRYCKERI: V-TAB AB, Vimmerby, 2022.
PRESSLÄGGNING: 29 augusti 2022.
Utkommer med fyra nummer 2022.
MANUSSTOPP 4/2022: 21 november 2022.
HOS LÄSARNA: 23 december 2022.
ISSN: 0284-7108. Detta nummer trycks i 77 408 exemplar.
ANNONSER: annonser@amnesty.se
OMSLAG: Lotta Lundin

DEN STORA TORKAN. Södra Madagaskar är hårt drabbat. FOTO: JACOB ZOCHERMAN

30

DIKTATUREN. Militärjuntan med Augusto Pinochet i spetsen firar den grundlag som antogs 1980 efter en ifrågasatt folkomröstning. FOTO: WIKIMEDIA

VÄGVAL I CHILE

8 Efter de stora protesterna hösten 2019 beslöts att diktatorn Pinochets grundlag från 1980 skulle bort. Nu finns ett nytt förslag.

PÅ FLYKT UN DAN JUNTAN

22 I Myanmar beräknas nu över 850 000 människor ha flytt undan förtrycket och inbördeskriget. En del tar sig över gränsen till Thailand.

DESSUTOM 6

GODA NYHETER
Samkönat sex blir lagligt i Singapore.

28 NU

Överfallet mot Salman Rushdie fördöms av svenska Amnesty.

56

SAGT & GJORT
Albert Woodfox har dött.

PROTESTSTORM MOT AMNESTY

42 Amnestys pressmeddelande om Ukraina-kriget har lett till kris. I Sverige har Amnesty tappat över 2000 medlemmar, säger Anna Johansson.

FOTO: MALIN SUNDELIN

VAD SKA VI GÖRA MED SKOGEN?

47 Vi recenserar Lisa Röstlunds "Skogslandet" och imponeras av en faktatung granskning.

JUBEL I KANSAS

HÖGSTA DOMSTOLEN, HD, i USA upphävde den 24 juni beslutet från 1973 i fallet **Roe v. Wade** som slog fast att rätt till abort ingår i den konstitutionellt skyddade rätten till privatliv i hela USA. Nu blir det de 50 delstaterna i USA som kommer besluta i abortfrågan. Det beräknas att omkring hälften av delstaterna kommer införa lagar som kraftigt inskränker möjligheten till laglig och säker abort.

Efter HD-utslaget har flera uppmärksammade beslut fattats. I Florida slog en appellationsdomstol fast att en 16-årig flicka "inte fastställt med tydliga och övertygande bevis att hon är tillräckligt mogen för att fatta beslut om att avbryta graviditeten".

I Ohio förvägrades en 10-åring, som blivit gravid efter att ha våldtagits av en 27-åring, abort. Delstaten hade den 24 juni infört en så kallad "heartbeat bill", lagstiftning om att abort är förbjudet så fort någon hjärtverksamhet går att upptäcka, det vill säga cirka sex veckor in i graviditeten och 10-åringen hade gått över den gränsen med tre dagar. Hon tvingades åka över delstatsgränsen till Indiana för att kunna göra abort.

Spänningen var stor när Kansas den 2 augusti röstade om ett tillägg till delstatens konstitution som skulle ha försvårat abort, som idag är tillåtet till vecka 22. Med stor majoritet, 59 procent, sade väljarna nej till tillägget. På bilden jublar **Allie Utley** och **Jae Moyer** vid en valvaka i Overland Park.

ULF B ANDERSSON

FOTO: TAMMY LJUNGBLAD/ZUMA PRESS/TT

SAMTYCKESLAG I SPANIEN

 SPANIEN. Den 25 augusti sade det spanska parlamentet ja till en ny samtyckeslag. 205 ledamöter röstade för, medan 141 ledamöter från högerpartiet PP och högerextrema Vox röstade nej. Jämställhetsminister **Irene Montero** från vänsterpartiet Podemos sade att det var "en segerns dag efter många års kamp".

Den nya lagen, som gör att sexuellt umgänge måste föregås av ett tydligt uttalat ja, har tidigare antagits av senaten men försenats genom ett tillägg som lades fram av högerpartier.

Efter en uppmärksammarad gruppvåldtäkt under San Fermín-festivalen i Pamplona 2016, då fem män i första instans dömdes för sexuellt övergrepp i stället för våldtäkt, har krav växt på en ny lag i Spanien. IIII

"Mot konstitutionen"

Den 8 juli fastslog konstitutionsdomstolen i Slovenien med sex röster mot tre att det är diskriminering, och därmed strider mot konstitutionen, att vägra samkönade par rätten att gifta sig eller adoptera barn. Domstolens beslut börjar gälla omedelbart samtidigt som parlamentet fick sex månader på sig att ändra lagen, rapporterar Euronews.

KUBA
FOLKOMRÖSTAR

 KUBA. Den 22 juli meddelade Kubas parlament att en folkomröstning ska hållas den 25 september för att besluta om samkönade par ska få gifta sig och adoptera barn. Även surrogatmödraskap utan vinstmotiv föreslås bli tillåtet. I Latinamerika är samkönade äktenskap tillåtna i Argentina, Brasilien, Chile, Colombia, Costa Rica, Ecuador och Uruguay. IIII

Lagligt med samkönat sex i Singapore

 SINGAPORE. Den 21 augusti höll premiärminister **Lee Hsien Loong** sitt årliga nationaldagstal i TV i Singapore och kom då med beskedet att paragraf 377A i brottsbalken ska upphävas. Därmed kommer det bli lagligt för män att ha samkönat sex.

– Privata sexuella handlingar mellan samtyckande vuxna är inte en fråga för lagen, sade Lee Hsien Loong enligt The Diplomat. Det finns ingen anledning att straffa människor för detta.

Premiärministern uteslöt i sitt tal att samkonade äktenskap kommer tillåtas i Singapore:

– Låt mig försäkra alla att vi kommer fortsätta se familjerna som den grundläggande byggstenen i samhället.

Enligt Lee Hsien Loong motsvarar gällande äktenskapslagar "normer och sociala värderingar" som ska upprätthållas i samhället i Singapore.

I ett gemensamt uttalande från 22 hbtqi-organisationer i Singapore uttrycktes lättnad över premiärministerns besked. Samtidigt uppmanade de Lee Hsien Loong att inte ge efter för påtryckningar från konservativa religiösa grupper utan gå vidare med äktenskapslagstiftning som inte diskriminerar samkonade par.

Även Amnesty International och Human Rights Watch uppmanade Singapore att gå vidare och undanröja all form av diskriminering, inklusive rätten att ingå äktenskap.

Bland Singapores 5,5 miljoner invånare finns en rad religiösa

SAMLING. Tusentals personer samlades den 18 juni till det årliga "Pink Dot" i Hong Lim Park i Singapore. Här krävdes att paragraf 377A ska avskaffas och att diskriminering mot hbtqi-personer upphör.

FOTO: ROSLAN RAHMAN/AFP/TT

samfund och där mottogs inte premiärministerns tal positivt. Över 80 kyrkor sade i ett uttalande att det var "ett extremt beklagansvärt beslut" som kommer ha stor påverkan på "våra barns kultur".

Fortfarande är en majoritet av de närmare 70 länder som kriminaliserar samkonat sex tidigare brittiska kolonier. Med

start i Brittiska Indien 1861 infördes lagar i imperiet som gjorde det olagligt med "könsligt umgänge som strider mot naturens ordning" eller "grov oanständighet". I Indien upphävdes paragraf 377 till sist 2018.

Den nu gällande paragraf 377A infördes i Singapore 1938 och kan ge två års fängelse för samkonat sex mellan män.

Lagen har inte tillämpats på många år, vilket i februari 2022 var ett argument från en domstol att behålla den. Lagen har reformerats och parlamentet beslöt 2007 att det skulle bli lagligt för heterosexuella med oral- och analsex. Förbudet mot män att ha samkonat sex behölls då. **ULF B ANDERSSON**

SLIPPER FÄNGELSE

 MALDIVERNA. Den 10 augusti hölls rättegångsförhandling mot **Mohamed Rusthum Mujuthaba** som åtalats för att ha förolämpat islam enligt hädelselagarna i Maldiverna (se Fatta Pennan nummer 2/2022). Han erkände sig skyldig och domstolen beslöt att han skulle

befrias från ytterligare fängelsestraff då hans tid i häkte översteg straffet.

Mohamed Rusthum Mujuthaba tackar medlemmar och supportrar till Amnesty för deras stöd och att Amnesty kontaktade häktesmyndigheterna i Maldiverna och kunde tillbakavisa åklagarens felaktiga uppgifter om den tid han tillbringat i häkte.

Organisationen Humanist International uppmanar myndigheterna i Maldiverna att skydda Mohamed Rusthum Mujuthaba då hot och våld förekommer mot de som anses häda. IIII

STRAFF REDUCERADE

 IRAK/KURDISTAN. Sedan **Nechirvan Barzani**, president i KRG, den kurdiska regionen i Irak, tidigare under våren utfärdade ett dekret, där straffen reducerades med 60 procent, kommer journalisterna och aktivisterna **Sherwan Sherwani**, **Guhdar Zebari**, **Hariwan Isaa**, **Ayaz Karam** och **Shvan Saeed** att bli frigivna i augusti-oktober.

De fem männen dömdes 2021 till sex års fängelse (se Fatta pennan nummer 2/2021) efter en tvivelaktig rättegång med anklagelser om att de är spioner, hade mottagit pengar från Tysklands och USA:s konsulat, samarbetat med PKK och destabiliserat nationell säkerhet.

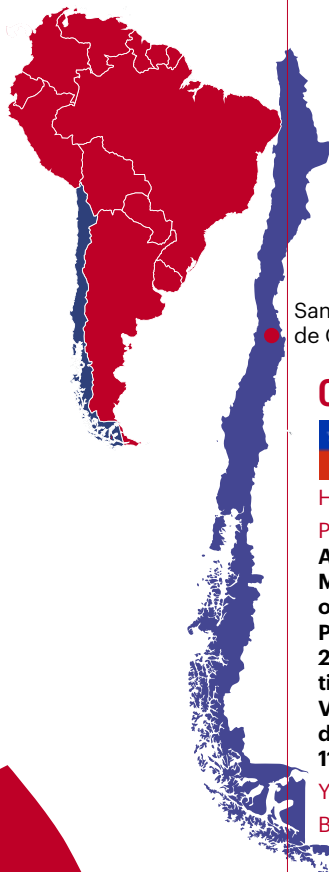
Amnesty utfärdade en blixaktion och regeringen i KRG informerade Amnesty att de mottagit "dussintals brev". Blixaktionen anses ha satt press på regeringen att förkorta fängelsedomarna. IIII

FOLKETS KAMP FÖR NY GRUNDLAG

Chile står nu inför ett vägskäl när det röstas om en ny grundlag. Den gamla konstitutionen från 1980, då militären styrde, har bidragit till ett ojämlikt samhälle. Missnöjet ledde till de omfattande protesterna hösten 2019 och nu är förväntningarna stora på en ny samhällsmodell.

TEXT OCH FOTO: NATACHA LÓPEZ

Santiago de Chile

CHILE

HUVUDSTAD: Santiago de Chile.

POLITIK: Militärdiktatur 1973-1990 med Augusto Pinochet som ledare. Socialisten Michelle Bachelet var president 2006-2010 och 2014-2018. Högerpolitikern Sebastián Piñera var president 2010-2014 och 2018-2022. Bristen på jämlikhet i samhället ledde till omfattande protester hösten 2019. Vänsterkandidaten Gabriel Boric vann valet i december 2021 och tillträdde som president 11 mars 2022.

YTA: 756 096 km² (Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING: 17,6 miljoner (2017).

ENGAGEMANG. Nästan varje dag samlades demonstranter utanför den konstituerande församlingen för att ta ställning i frågor som berörde dem. Här protesterar landets största fackförening CUT för fackliga rättigheter.

GLÄDJETÅRAR. Patricia Nuñez i glädjetårar efter besked om att bönders rätt att fritt hantera sina fröer skyddas i förslaget till ny grundlag.

med grundlagen, och representanter för största fackföreningen CUT.

Alla är överens om vikten av att förslaget till ny grundlag går igenom. Leida Gutiérrez från fackföreningen SIL, som organiserar kassapersonal,

lyfter fram att den föreslagna nya grundlagen slår fast att staten har ett ansvar för att säkra sociala rättigheter såsom en kvalitativ utbildning och sjukvård. Detta i motsats till den grundlag från 1980 som Pinochet-diktaturen lämnade efter sig som cementerade en nyliberal ekonomisk modell.

– Jag tror att det är kärnan i problemen, säger Leida Gutiérrez.

Det är i skrivande stund långt ifrån säkert att förslaget till ny grundlag som arbetats fram kommer godtas vid folkomröstningen den 4 september. Däremot är det desto säkrare att Pinochets grundlag i vilket fall inte kommer överleva. Vid en folkomröstning 25 oktober 2020 röstade nästan 80 procent för att landet behöver en ny grundlag. Det var ett uttryck för ett massivt missnöje med den ekonomiska modell som infördes av diktaturen och som har fortsatt gälla efter att demokratin återupprättades 1990. Paz Irarrázabal är jurist specialiserad på grundlag och lektor vid Universidad de Chile. Hon säger att den nuvarande grundlagen var gjord för att förhindra en annan ekonomisk modell.

LEDIGA. Leida Gutiérrez och Ruth Gonzalez Roldán från fackföreningen SIL är kassörskor och hade tagit ledigt från jobbet för att fackliga rättigheter.

DEN KONSTITUERANDE PROCESSEN

Utöver att en överväldigande majoritet röstade för att skriva om grundlagen vid folkomröstningen 2020 röstade också nästan 80 procent för att den ska författas av personer valda specifikt för uppgiften och inte av sittande parlamentariker.

155 personer valdes till den konstituerande församlingen. Hälften var tvungna att vara kvinnor och 17 av platserna var reserverade åt ursprungsbefolkningen – vilket var nytt i Chiles historia. Församlingen hade exakt ett år på sig att skriva en ny grundlag från grunden. Man utgick från ett "oskrivet blad", det vill säga att inget från gamla grundlagen hängde med. Det krävdes två tredjedelar av församlingens stöd för att något skulle komma med.

► – Det fanns en intention att omöjliggöra vissa konstitutionella förändringar för att fastnagla modellen som installerades under diktaturen, säger Paz Irrarázabal.

Det finns exempel på hur socialdemokratiska regeringar i Chile försökt genomföra ändringar som har stoppats på grund av konstitutionen. Det har gällt sådant som att skapa en gemensam sjukvård för alla, istället för det rådande system där de som ingår i de privata sjukförsäkringarna inte överhuvudtaget bidrar med skattepengar till den offentliga vården. Inte heller har det varit möjligt att förbjuda privatskolor från att handplocka de elever de vill ha – allt med argumentet

att marknaden ska ha frihet och individen friheten att välja privata alternativ.

Däri ligger förklaringen till att konstitutionen hamnat i centrum för den politiska debatten. Hela processen är ett resultat av de landsomfattande protester som skakade landet i slutet av 2019. Det som började som en protest bland gymnasieungdomar mot höjningar av kollektivtrafikavgifterna i huvudstaden Santiago kom att bli ett landsomfattande uttryck för missnöje med det chilenska ekonomiska systemet.

Det var en protest mot de höga kostnaderna för utbildning och sjukvård, låga pensionerna och att man har ett av de mest ojämlika samhällena i Sydamerika. Protesterna var på sina håll våldsamma och

polisen bemötte dem med en brutalitet som fördömdes av bland andra Amnesty International, Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter, IACHR, och FN:s högkommissariat för mänskliga rättigheter, OHCHR. Efter nästan en månad kom så flera politiska partier överens om det de kallade Avtalet för fred, som gick ut på att en folkomröstning om grundlagen skulle hållas.

Efter att en överväldigande majoritet röstat för att en ny grundlag skulle skrivas, röstade man i maj förra året in dem som skulle få uppgiften. Över 60 procent av de invalda tillhörde inte något politiskt parti. De kommer ur sociala rörelser, är akademiker eller andra intel-

ETT HÖGTIDLIGT ÖGONBLICK. Den 4 juli 2021 inleds ett års arbete med att skriva ett förslag till en grundlag för Chile.

FOTO: CRISTINA DORADOR/WIKIMEDIA

HÖGLJUDDA PROTESTER.
Plaza Baquedano i Santiago
den 25 oktober 2019.

FOTO: HUGO MORALES/WIKIMEDIA

ABORT

Abort blev under diktaturen totalförbjudet i Chile. År 2017 blev det tillåtet med abort i vissa fall: när kvinnan blivit gravid i samband med våldtäkt, när graviditeten innebär en fara för kvinnans liv och när fostret har skador som gör att det inte kan överleva.

► lektuella, eller representanter för urfolken. Hälften av de invalda var också tvungna att vara kvinnor, vilket skulle göra detta till den första grundlag i världen som inte skrivs av en majoritet män.

Den ovanliga sammansättningen har gett avtryck. Förslaget till ny grundlag är på många sätt djupt radikalt. Exempelvis slår man fast rätten till abort, i ett land där abort alltid varit nästintill helt förbjudet och man fastställer också att kvinnor ska ha minst hälften av platserna i styrelserna i alla offentliga organ – inklusive offentliga företag – samt i det juridiska systemet. När det gäller urfolken slås flera rättigheter fast såsom att de ska få upprätta ett parallellt rättsväsende och att det ska finnas reserverade platser för dem i parlamentet.

Det är också en ekologisk konstitution där naturens rättigheter är i centrum. Och som fackföreningsaktivisten Leida Gutiérrez sade är kanske den största förändringen att det är en grundlag som fastslår med-

INSPIRERAD. Mario Vargas var inte politiker när han kandiderade till att sitta i konstituerande församlingen.

borgarnas rättigheter: rätten till bostad, gratis utbildning, kvalitativ vård. Till och med rätten till vatten och till el för att täcka basbehov finns med. Frågan är dock vad de orden i grundlagen skulle få för praktisk betydelse.

Mario Vargas är syo-konsulent på en gymnasieskola i staden Osorno, i södra Chile. Han var fram till i fjol passiv medlem i socialdemokratiska Partido Socialista men hade inga ambitioner att bli politiker. Men när det var dags att välja representanter till att skriva om grundlagen kände han sig kallad.

– Att ge ett år för att ändra historiens kurs i landet – det var enormt inspirerande för mig, förklarar han.

Vid frågan om hur Chile skulle förändras om den grundlag han varit med och författat går igenom svarar han att det inte kommer förändras omedelbart. Det kommer ta tid innan det leder till konkreta lagar. Och så uttrycker han viss oro över frågan om hur de rättigheter man lovar ska finansieras:

– Vi inrättar sociala rättigheter som utbildning, hälsa, bostad och pensioner. Men jag vet inte om vi kommer att ha resurser för att kunna göra verklighet av det. Vilket oroar mig mycket.

Mario Vargas hade velat se en nationalisering av Chiles viktigaste

FÖRSLAGET TILL NY KONSTITUTION

Den föreslagna nya konstitutionen består av 388 artiklar och är därmed en förhållandevis lång grundlag. Den inleds med orden: "Chile är en social och demokratisk, rättsstat. Den är plurinationell, interkulturell, regionaliserad och ekologisk." Några iögonfallande bestämmelser utöver de nämnda i reportaget är:

- Naturen uppges ha rätt till att man respekterar och försvarar dess existens. Staten bör ansvara för att garantera och främja naturens rättigheter.
- Vatten deklareras vara en allmän resurs som inte går att äga. Chile har hittills varit det enda land i världen där grundlagen fastslår att vatten kan ägas som privat egendom.
- Man garanterar offentlig och gratis utbildning upp till universitetsnivå. Idag gäller det bara upp till gymnasiet.
- Senaten försvinner och ersätts med "regionernas kammare". Överlag skulle nya grundlagen medföra att makten decentraliseras till regionerna.
- Man inför flera mekanismer för att möjliggöra direkt demokrati på lokal nivå och medborgarinitiativ för att stifta nya lagar nationellt.
- Urfolken uppges ha rätt till autonomi, att styra sig själva, att ha sin egen kultur, identitet och kosmvision.

➤ naturresurs – kopparn. Men de internationella handelsavtal som Chile ingått omöjliggjorde en sådan förändring. Och förslaget att nationalisera de också viktiga litiumresurserna fick inte tillräckligt med stöd.

Juristen Paz Irrarrázabal menar också att det kommer krävas politisk vilja att hitta finansiering för att rättigheterna i grundlagen ska leda till konkreta förändringar men poängterar att de hinder som funnits för att föra en annan politik i alla fall försvinner med det nya grundlagsförslaget. Hon poängterar att det som får omedelbara konsekvenser är förändringarna vad gäller den politiska organiseringen, sådant som införandet av nya domstolar eller att kvinnor ska inneha minst hälften av platserna i organ som dominerats av män. Gällande det senare vore Chile dessutom först i världen.

– Om det går igenom är det stort, säger hon.

Om man ska tro opinionsundersökningarna är det mycket troligt att förslaget till

ny grundlag inte godtas. Dock har en stor andel ännu inte bestämt hur de ska rösta. Till de förslag som rört upp känslor hör de som rör urfolkens rättigheter – beskrivet av högern som att man ger privilegier till vissa. Det verkar också finnas en koppling mellan hur folk uppfattar vänsterregeringen och hur de ser på förslaget.

I takt med att president *Gabriel Boric* tappat i förtroende sedan han tillträdde i mars har även den nya grundlagens popularitet dalat. Kampanjen om grundlagen har dessutom kantats av desinformation såsom att den nya grundlagen kommer göra det möjligt att göra abort upp till nionde månaden eller att regeringen kommer att få rätt att expropriera ens bostad.

MAKTSKIFTE. Avgående president Sebastián Piñera tar emot Chiles nye president Gabriel Boric (till höger) i La Moneda-palatset. Boric var kandidat för en vänsterkoalition och vann i valet i december 2021. FOTO: GOBIERNO DE CHILE/WIKIMEDIA

○ avsett hur det går i folkomröstningen är frågan vad som händer sedan? Juristen Paz Irrarrázabal tror att den konstituerande processen kommer att fortsätta. Formellt gäller att om den nya grundlagen röstas ner fortsätter den från Pinochet-eran att gälla. Men hon menar att det är politiskt otänkbart.

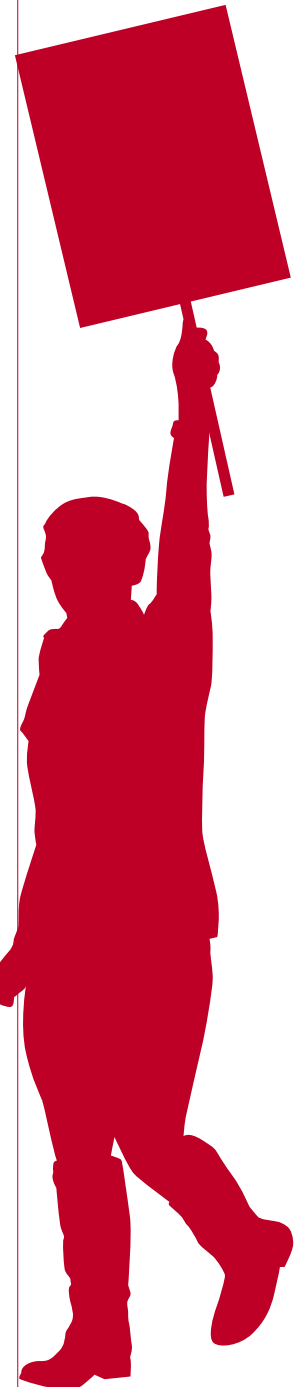
Högerpolitiker har de senaste månaderna flitigt lyft fram ett "tredje alternativ", att en ny grundlag ska författas om den föreslagna inte får tillräckligt stöd. Det skulle kunna göras av experter, eller av personer som sitter i parlamentet. Vänstern har kategoriskt avfärdat detta och utmålat det som ren strategi för att få folk att rösta emot det framtagna förslaget. Mario Vargas säger

att om deras förslag röstas ner är man fast med den gamla då högern har en majoritet i parlamentet och de saknar vilja att förändra något.

– Att rösta emot förslaget för att reformera är en lögn och en fälla för folket, anser han.

President Gabriel Boric har å sin sida sagt att om grundlagen röstas ner kommer man få starta en helt ny konstituerande process från noll. Om den föreslagna grundlagen går igenom tror Paz Irrarrázabal också att debatten kommer att fortsätta:

– Om det är sant att samhället är så splittrat och att vissa sociala grupper är så kritiska till den kommer vi troligen se reformer av den nya konstitutionen också. ■■■

50 år av chilensk historia

ULF B ANDERSSON

PRESIDENT. Salvador Allende 1972. FOTO: ARQUIVO NACIONAL

1970

Val i Chile den 4 september. **Salvador Allende** vinner en knapp seger med 36,6 procent av rösterna. Högerkandidaten **Jorge Alessandri** får 35,3 procent och kristdemokraten **Radomiro Tomic** får 28,1 procent. Det blir därmed kongressen som ska utse president. Kristdemokraterna bestämmer sig för att godkänna Allende. Landets överbefälhavare **René Schneider** mördas i ett misslyckat försök till statskupp, stödd av CIA, två dagar innan kongressen ska sammanträda. Schneider ansåg att militären inte skulle lägga sig i politiken.

1970

Den 3 november överlämnar avgående presidenten, kristdemokraten **Eduardo Frei**, presidentmakten till **Salvador Allende** från socialistpartiet. Han är en veteran inom chilensk politik och har 1952, 1958 och 1964 misslyckats med att bli president. Nu leder han Unidad Popular, UP, en koalition av socialistpartiet, kommunistpartiet, socialdemokratiska radikalpartiet och några mindre vänsterpartier. Utanför regeringen står MIR, revolutionära vänsterrörelsen, som dock stödde Allende i valet. UP förespråkar en fredlig väg till socialism. Vissa industrier skulle nationaliseras, en jordreform genomföras och satsningar skulle göras som gynnade de fattiga i Chile.

1972

Motsättningarna ökar i det chilenska samhället med ekonomiska problem och hög inflation. En transportstrejk ger försörjningsproblem. I kongressen har kristdemokraterna närmast sig högern och i utlandet bekämpar USA Chiles vänsterregering. Från Allendes valseger 1970 hade president **Richard Nixon** och nationelle säkerhetsrådgivaren **Henry Kissinger** bestämt sig för att motverka vänsterregeringen i Chile och att stödja en kupp om det behövdes.

MÖRDAD. Poeten och sångaren **Victor Jara** har blivit en symbol för förtrycket.

FOTO: WIKIPEDIA

FOTO: BIBLIOTECA DEL CONGRESO NACIONAL/WIKIMEDIA

1973

11 SEPTEMBER. General **Augusto Pinochet** leder en militärkupp. President Allende begår självmord i La Moneda-palatset när det står klart att kuppen kommer att lyckas. De kommande dagarna fängslas tiotusentals personer och Nationalstadion i Santiago blir en symbol för förtrycket. Sångaren **Victor Jara** är en av dem som mördas efter att ha gripits. Många anhängare till UP försöker fly från Chile. Den svenske ambassadören **Harald Edelstam** räddar hundratals personer.

Militärjuntan tar kontroll över hela samhället och inspirerad av den nordamerikanske ekonomen Milton Friedman genomförs senare en liberalisering av ekonomin.

KUPPEN. Flygbombning av La Moneda-palatset i Santiago den 11 september 1973.

FOTO: MARJORIE APEL/WIKIMEDIA

FÖRSVUNNA. Utställning med porträtt av diktaturens offer som försvann.

1973

29 juni görs ett försök till statskupp som slås ned av militären under ledning av överbefälhavaren **Carlos Prats** (han mördas i exil i Argentina 1974 av säkerhetstjänsten). SVT-fotografen **Leonardo Henrichsen** dödas medan han filmar dem som skjuter honom.

PROTEST. Kvinnor protesterar under diktaturen och kräver besked om var deras försvunna anhöriga finns.

1973

Den 4 mars hålls parlamentsval. En allians med högern och kristdemokraterna får en majoritet med över 55 procent av rösterna. Allendes UP får drygt 44 procent.

FOTO: KENA LORENZINI

GODA VÄNNER. Chiles diktator Augusto Pinochet möter USA:s utrikesminister Henry Kissinger 1976. FOTO: MINISTERIO DE RELACIONES EXTERIORES/WIKIMEDIA

1980

Chile håller en folkomröstning om en ny konstitution. Resultatet ifrågasätts men **Pinochet** ser det som en stor framgång.

NEJ. Filmen "No" från 2012 skildrar folkomröstningen 1988. Filmen fick internationell framgång och var Oscars-nominerad.

FOTO: PABLO LARRAÍN/WIKIMEDIA

1988

Efter flera år av ökande protester hålls en folkomröstning den 5 oktober där 56 procent röstar nej till att **Pinochet** skulle styra i ytterligare åtta år. Pinochet accepterar resultatet och efter fria val i december 1989 avskaffas diktaturen den 11 mars 1990.

Under diktaturens år hade 3 095 personer dödat eller försvunnit och nästan 37 000 personer hade fängslats av politiska orsaker.

2019

Chile exploderar i sociala protester mot ett ojämlikt samhälle.

2020

I en folkomröstning den 25 oktober beslutas att Pinochets gamla grundlag 1980 ska ersättas med ett nytt förslag som ska arbetas fram av en folkvald församling.

ZELENSKYJ FÖR SAMKÖNADE PARTNERSKAP

UKRAINA. Den 3 augusti skrev Ukrainas president **Volodymyr Zelenskyj** i ett skriftligt svar på internet att han är positiv till skydd för samkönade relationer. Enligt CNN kan det dock inte bli aktuellt med samkönade äktenskap så länge undantagslagar råder på grund av kriget. Zelenskyj skrev att regeringen nu sett över samkönade partnerskap och betonade att "alla människor är fria och lika vad gäller värdighet och rättigheter".

Frågan om samkönade relationer har aktualiserats genom kriget då många hbtqi-personer tjänstgör inom armén. Över 28 000 personer hade skrivit på en petition för införande av samkönade äktenskap i Ukraina. **III**

"59 procent"

Rysslands krig mot Ukraina har fördömts runt om i världen. I DN påminde utrikeskommentatorn **Michael Winiarski** den 24 augusti om att stora länder som Kina, Indien och Brasilien fortsätter sina affärer med Ryssland som tidigare. Och 59 procent av världens befolkning bor i de 40 länder som röstade nej eller lade ned sina röster när FN:s generalförsamling den 2 mars fördömde Rysslands anfall.

JA TILL ISTANBUL-KONVENTIONEN

UKRAINA. Den 18 juli överlämnade Ukraina landets ratifikation av Istanbulkonventionen till Europarådet i Strasbourg. Sedan Ukrainas parlament godkänt landets anslutning kommer konventionen att träda i kraft i Ukraina den 1 november. 36 länder har nu anslutit sig till Istanbulkonventionen som ska skydda kvinnor från våld. **III**

Ryssland anklagas för krigsbrott

UKRAINA/RYSSLAND. Den 16 mars bombade ryskt stridsflyg en teater i centrala Mariupol i östra Ukraina. I teaterns skyddsrum hade hundratals civilpersoner sökt skydd undan striderna som då rasade i staden. Utanför byggnaden fanns markerat på ryska i stora bokstäver i kyrillisk skrift att det fanns barn inne i byggnaden.

Bombningen fick stor uppmärksamhet och Ukraina anklagade Ryssland för attacken. Ryssland gav flera olika förklaringar, bland annat att Azov-regementet, som deltog i försvaret av staden, skulle ha sprängt byggnaden.

DEN 30 JUNI presenterade Amnesty International en utförlig undersökning av bombningen. I rapporten slås fast att Ryssland var ansvarigt och att det handlar om en klar krigsförbrytelse. Hur många som dödades vid anfalllet är inte klarlagt. Nyhetsbyrån AP uppgav att det befarades att 600 personer hade dödats. Amnesty är försiktigare i sin skattning och uppskattar att "dussintals dödades, och troligen betydligt fler". Amnesty anser att Ryssland av allt att döma bombade teatern med avsikt trots vetskapen att civila hade sökt sig dit för skydd.

AMNESTY INTERVJUADE 52 vittnen, däribland 28 som befunnit sig i teatern men överlevt, som berättade om förödelser efter attacken. Ingen av de 28 överlevare som Amnesty intervjuade,

KRIGSBROTT. Teatern i Mariupol bombades av ryskt flyg. FOTO: AMNESTY

och ingen av de andra vittnena som befann sig omkring teatern den dagen, gav någon information som kunde tyda på att den ukrainska militären använde teatern som en bas för operationer eller anfall eller som vapenlager.

– Internationella brottmålsdomstolen, ICC, och alla andra med jurisdiktion över brott utförda under denna konflikt, måste utreda attacken. Alla

ansvariga måste ställas till svars för att ha orsakat sådan död och förödelse, sade **Agnès Callamard**, generalsekreterare för Amnesty International.

UNDER MAJ TOG ryska styrkor kontroll över Mariupol sedan de sista försvararna vid stålverket Azovstal hade gett upp. I augusti kom allt fler rapporter om att Ryssland förbereder en "internationell tribunal" för att

ställa tillfångatagna ukrainska soldater inför rätta i en konsertlokal i Mariupol. Amnesty International fördömde den 26 augusti planerna på ryska "skådeprocesser". – Detta är illegalt och oacceptabelt och strider mot Genèvekonventionerna, sade **Marie Struthers**, chef för Amnestys avdelning för Östeuropa och Centralasien.

ULF B ANDERSSON

KRITIK MOT NYA LAGAR

UKRAINA. Ukrainas parlament har antagit två lagförslag som försämrar arbetares rättigheter bland annat när det gäller anställningsskydd och rätten till kollektivavtal. Lagförslaget har lagts fram av president **Volodymyr Zelenskyjs** regeringsparti Folkets tjänare och när presidenten undertecknar lagarna börjar de gälla.

Lagförslaget lades först fram 2021 men stoppades då efter protester. FN:s arbetsorgan ILO har varit kritiska och det har hävdats att det kan strida mot associeringsavtalet som 2014 slöts mellan EU och Ukraina.

Den 20 juli gick **Sharan Barrow**, generalsekreterare i Internationella fackliga samorganisationen (ITUC), som har 175 miljoner medlemmar, till skarp attack:

– Det är groteskt att ukrainska arbetare medan de försvarar sitt land och tar hand om sårade, sjuka och flyktingar så ska de attackeras av sitt eget parlament. **III**

"FLAGRANT LIKGILTIGHET"

UKRAINA/RYSSLAND. Den 25 augusti kom CMC, den internationella organisationen mot klustervapen, med sin årliga rapport och där konstateras att det har dokumenterats eller rapporterats om hundratals attacker med klusterammunition utförda av Ryssland i Ukraina.

– Rysslands omfattande användning av internationellt förbjuden klusterammunition i Ukraina demonstrerar en flagrant likgiltighet för mänskligt liv, humanitära principer och rättsliga normer, säger Mary Wareham vid CMC.

Även ukrainska styrkor tros ha använt klusterammunition flera gånger, enligt CMC:s rapport.

En klusterbomb består av många mindre sprängladdningar som frigörs i luften för att spridas över en större yta. 123 stater har anslutit sig till en konvention som förbjuder klusterbomber, dock inte Ryssland, Ukraina eller USA. **III**

ODETONERAD. En klusterbomb i Mykola-jiv efter ett ryskt anfall. FOTO: DSNS.GOV.UA/WIKIMEDIA

FLYKTTEN FRÅN JUNTAN

MYANMAR

HUVUDSTAD:
Naypyidaw

POLITIK: Självständigt från Storbritannien 1948 under namnet Burma. Militären tog makten 1962 och BSSP, Burmas socialistiska programparti, blev enda tillåtna parti. Efter omfattande protester för demokrati 1988 hölls val 1990. NLD, Nationella demokratiförbundet, vann en stor seger men militären vägrade erkänna resultatet och NLD:s ledare Aung San Suu Kyi sattes i husarrest. I november 2015 hölls fria val och NLD vann. Den 1 februari 2021 tog militären makten igen.

YTA: 676 578 km²
(Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING: 53,6 miljoner.

I Myanmar förvärras militärens terrorvälde. Över 850 000 har drivits på flykt sedan kuppen i början av 2021. Amnesty Press har träffat några av dem som lyckats ta sig ut.

TEXT OCH FOTO: AXEL KRONHOLM

Klockan fyra på morgonen, den 27 februari i år, ledde *Mo Mo* ut sina barn i Moei-floden som markerar gränsen mellan Myanmar och Thailand. Det var nymåne och i skydd av mörkret började de vada genom vattnet, som den här tiden på året var lågt, knappt en meter. På sin ena arm bar *Mo Mo* sitt yngsta barn, inte ännu ett år gammalt, och i sin andra en resväska. Bredvid gick de andra två barnen, tio och åtta år, med var sin väska.

– Jag hade sagt åt barnen att vi måste vara tysta, men så började åttaåringen plötsligt gråta, och då började minsta barnet också gråta. Jag blev skräckslagen men ville inte visa min rädsla för dem, säger *Mo Mo*.

De slapp över utan att bli upptäckta, och möttes av en vän på cykel som hjälpte dem vidare. Nu lever familjen i Mae Sot i nordvästra Thailand, där barnen fått börja skola. – Det är en sådan lättnad att vara här. Jag kan sova lugnare, vaknar inte ständigt på nätterna av oro, säger *Mo Mo*.

När militärkuppen i Myanmar ägde rum den 1 februari 2021 jobbade hon som sjuksköterska på centralsjukhuset i delsta-

ten Mon. *Mo Mo* blev rasande av militärens maktövertagande.

– De påstod att det förekommit omfattande valfusk i valet 2020. Jag tog det personligt. Jag reste hela vägen till Yangon, där jag var registrerad, för att lägga min röst. Det var under pandemin så det var svårt att resa och jag riskerade min hälsa för att rösta.

Några dagar efter kuppen valde hon att ansluta sig till den landsomfattande kam-

KRAV PÅ FACEBOOK

DEN 25 AUGUSTI 2017 inledde militären i Myanmar massfördrivningen av rohingyer från delstaten Rakhine. Under de kommande veckorna tvingades omkring 850 000 rohingyer över gränsen till Bangladesh där de fortfarande lever i flyktingläger.

Facebook anklagas för att deras plattform användes för att sprida hatisk propaganda mot rohingyer. Den 25 augusti i år krävde Amnesty International att Meta, Facebooks ägare, betalar ut skadestånd till rohingyer för att man underlät att stoppa hatpropagandan 2017.

GRÄNSFLOD. Moeifloden markerar gränsen mellan Thailand och Myanmar. Genom decennierna har flyktingar i olika vågor tagit sig över här, på flykt undan den fruktade militären. Sedan kuppen den 1 februari 2021 har flyktingarna återigen ökat, men de allra flesta – över 850 000 – befinner sig på flykt inom Myanmar.

TORTYR

SEDAN KUPPEN DEN 1 februari 2021 har över 14 500 gripits och över 2 000 personer har dödats när militären slagit ner protester. Den 2 augusti publicerade Amnesty International en briefing där militären anklagas för tortyr och annan grym eller förnedrande behandling mot fängslade personer. Militären använder också påtvingade försvinnanden och repressalier mot släktingar till gripna personer.

panjen för civil olydnad, där just sjuksköterskor och andra offentliganställda tog en ledande roll.

– Jag vägrade gå till jobbet och gick istället ut och demonstrerade, säger hon.

Militärens svar på demonstrationerna blev alltmer våldsamt veckorna efter kuppen. Mo Mo fick sparken från jobbet och förstod att hon var eftersökt av myndigheterna. Hon höll sig gömd i Yangon med sina barn, men lyckades sedan ta sig med barnen till djunglerna i östra Myanmar och vidare över gränsen till Thailand.

– Barnen är säkra här, men jag vet inte hur vår framtid ser ut. Min make är kvar i Myanmar och det är svårare att korsa gränsen nu.

Sedan militärkuppen har över 850 000 drivits på flykt inne i landet, enligt FN:s flyktingorganisation UNHCR.

Tillsammans med flyktingar från tidigare stridigheter räknas nu Myanmar internflyktingar till över 1 miljon. De flesta av dem är civila som drivits på flykt när militären, i jakt på motståndsrörelsen, genomfört

attacker med flyg, helikoptrar, artilleri eller med marktrupper.

På flykt finns även aktivister, akademiker, fackligt aktiva, journalister och andra som blivit måltavlor för juntans terrorvälde. UNHCR uppskattar att närmare 40 000 människor lyckats fly över gränsen till Indien och delstaterna Manipur och Mizoram, medan ett okänt antal har tagit sig österut till Thailand.

I en villa i utkanten av Chiang Mai i norra Thailand finns en av de medieredaktioner som tvingats i exil efter kuppen. När Amnesty Press kommer på besök sitter sex reportrar vid sina skrivbord i vardagsrummet, med gardinerna fördragna. De befinner sig i Thailand på tillfälliga studentvisum och får egentligen inte arbeta, vilket är anledningen till att vi undanhåller tidskriftens och medarbetarnas namn.

Härför leds numera deras bevakning av Myanmar, i samarbete med kollegor, frilansare och medborgarjournalister som är kvar i landet.

– Det är mycket svårare att bevaka landet från utsidan. De stora nyheterna handlar förstas om den väpnade konflikten, flyktingar och sådant. Hur mycket vi än gör är det aldrig tillräckligt. Samtidigt är det många andra frågor som förtjänar bevakning men som inte får det, eftersom kuppen slukar allt, säger en av medarbetarna.

AVRÄTTAD. Phyo Zeya Thaw (till vänster) var parlamentsledamot för NLD. Här tillsammans med dåvarande statskanslern Aung San Suu Kyi.

FOTO: Z. AUNG/VOA/WIKIMEDIA

NY DOM

Aung San Suu Kyi dömdes den 15 augusti till ytterligare sex års fängelse för påstådda korruptionsbrott i en sluten rättegång. Hon var tidigare statskansler men fängslades efter kuppen den 1 februari 2021. Hon har tidigare dömts till elva års fängelse. I juni flyttades hon till ett fängelse i huvudstaden Naypyi-daw där hon hålls isolerad.

AVRÄTTNINGAR

DEN 25 JULI rapporterade den statskontrollerade tidningen "Global New Light of Myanmar" att fyra dödsdömda personer hade avrättats. Det var de första avrättningarna sedan 1988.

Phyo Zeya Thaw var känd som hip-hop-artist och valdes 2012 in i parlamentet för NLD, partiet som leds av **Aung San Suu Kyi**. Kyaw Min Yu, kallad "Ko Jimmy", var en känd aktivist och författare från 1988 års studentgene-

ration och han satt 15 år i fängelse sedan militären slagit ner demokrati-rörelsen 1988. De två andra männen som avrättades var **Hla Myo Aung** och **Aung Thura Zaw** som anklagades för att ha mördat en kvinna som ska ha varit informatör åt militären.

Ytterligare 114 personer, varav 41 "in absentia", har dömts till döden sedan militärkuppen den 1 februari 2021.

Hon kom till Thailand den 27 mars, och fick börja med att sitta i karantän i två veckor efter ankomst.

– Jag grät så gott som hela tiden. Jag visste att jag hade förlorat framtiden som jag höll på att bygga i Myanmar, och att detsamma gällde alla mina vänner.

Sedan kom även skuldkänslorna.

– Alla jag känner pratar om hur de känner skuld för att ha lämnat Myanmar. Man känner att kanske hade jag kunnat göra mer om jag stannat.

Till det kommer utmaningen att hantera de trauman som militärkuppen skapat hos många.

– Här i Chiang Mai skjuter folk fyrverkerier vid begravingar. Att höra högljudda smällar mitt på dagen kan ge mig panik, när min traumatiserade hjärna försöker förstå vad som händer: har jag flashbacks till Myanmar? Har jag post-traumatisk stress? Eller är det krig på riktigt?

För många som flytt till Thailand är stödet för att hantera den typen av trauman obefintligt. Vissa grupper har bildats som försöker samla resurser och ge terapi, och samtliga medarbetare på just den här medieorganisationen har erbjudits möjlighet till terapi. Den kvinnliga journalisten upplever dock att allt försvåras av att det på många vis är ett trauma som fortfarande pågår.

– Särskilt som journalist, då du bevakar allt som händer, får du hela tiden höra alla dessa historier och ta del av bilder och videor på övergreppen. Du utsätts ständigt för det. Så hur hanterar du ett trauma som inte är över, och som du ständigt konfronteras med?

I dagsläget finns inget som tyder på att juntan är villig att backa eller att konflikten skulle kunna trappas ned. Tvärtom har organisationer som Human Rights Watch

NÄRA VÄNNER. Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov träffar militärens ledare Min Aung Hlaing vid ett besök i Myanmars huvudstad Naypyitaw den 3 augusti.

FOTO: EPA/TT

LAVROV I MYANMAR

Den 3 augusti besökte Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov Myanmar för samtal med militärjuntan om säkerhetsfrågor och ekonomiskt samarbete. Lavrov förklarade att Ryssland och Myanmar har en lång historia av vänskapligt samarbete som ska fortsätta. Ryssland är en viktig leverantör av vapen till Myanmars armé och flygvapen. I mitten av juli besökte juntans ledare, Min Aung Hlaing, Moskva.

och Amnesty International dokumenterat hur militären begått nya, allt grövre, övergrepp såsom utomrättsliga och summariska avrättningar.

Tom Andrews, FN:s särskilda rapportör för mänskliga rättigheter i Myanmar, sa i mars att "krigsbrott och brott mot mänskligheten begås varje dag med straffrihet av Myanmars militärjunta".

Samtidigt som Myanmar i västvärlden hamnat i skuggan av kriget i Ukraina har

Kina närmat sig generalerna i Naypyidaw. Från att direkt efter juntans maktövertagande verkat något avvaktande klargjorde Kinas utrikesminister *Wang Yi* den 1 april 2022 att Kina skulle stå bakom sin granne "oavsett hur situationen förändras".

Uttalandet gjordes i samband med ett möte med juntans utrikesminister *Wunna Maung Lwin*, i vilket de båda regimerna enades om att fördjupa sitt samarbete. Bland annat handlar det om den ekonomiska korridor (China-Myanmar Economic Corridor) som är en viktig del av Kinas "Belt and Road Initiative". Flera bedömare, bland dem *Jason Tower* som är Myanmar-chef på United States Institute of Peace, har påpekat att Kinas omfamnande av juntan kommer sig av att Peking vill skydda viktiga investeringar och projekt i landet, samt att man i utbyte förväntar sig Myanmars stöd i det sydostasiatiska samarbetsorganet ASEAN i frågor som exempelvis rör Kinas territoriella anspråk i Sydkinesiska havet.

På slagfälten i Myanmar har det nu gått ett år sedan skuggregeringen National Unity Government (NUG) den 7 september 2021 uppmanade till ett "folkets försvarskrig" mot juntan. Trots militärens överlägsna eldkraft har etniska väpnade grupper i allians med olika nybildade "folkets försvarsstyrkor" (PDF:er) åsamkat stor skada. Enligt en rapport från The International Institute for Strategic Studies (IISS) har juntan förlorat kontroll även över områden på de centrala slätterna, där centralregeringen traditionellt varit som starkast.

Samtidigt påpekar IISS att PDF-styr-

kornas överlevnad hänger på "tillgången på vapen, förnödenheter och rekryter." I nuläget kan skuggregeringen och de etniska väpnade grupperna inte förse PDF-styrkorna med alla vapen de behöver, vilket gett upphov till frustration. Istället har de fått tillverka egna vapen – en del grupper har tillgång till 3D-printade vapen och har också byggt om civila drönare för att kunna bära sprängladdningar.

En som sätter sitt hopp till folkets väpnade kamp är *Aung*, tidigare korpral i Myanmars armé, som Amnesty Press träffar i Mae Sot, Thailand. Han deserterade den 3 augusti 2021 och flydde med sin familj över gränsen.

– Militären saknar kontroll över de flesta områdena i landet. De har majoriteten av folket emot sig, säger han.

Det var när rapporterna om dödade civila började komma som Aung insåg att han var tvungen att desertera. Han var stationerad i staden Bago, och visste att det var en tidsfråga innan han kunde tvingas ta upp vapen mot sitt eget folk.

– Jag förberedde vår flykt i två månader, låg en plan för hur vi skulle resa.

Så en dag i augusti förra året tog han ut sina semesterdagar, mötte familjen på bussstationen i Yangon och åkte till Myawaddy nära gränsen till Thailand, där de gömde sig i ett kloster. Därifrån flydde familjen ut i djungeln, och levde tio dagar under en presenning. Strider pågick i närheten, och de fyra barnen hade aldrig hört bomber förut, berättar Aung.

– De var rädda. Flygbomber är läskigt, man vet aldrig var eller när de kommer.

LÄMNADE ARMÉN. "Aung" valde att hoppa av från Myanmars militär och fly till Thailand. Han menar att de flesta soldater vet att de kämpar på fel sida, men att de av olika anledningar inte vågar hoppa av.

Nu försöker familjen överleva som illegala flyktingar i Thailand, vilket inte är det lättaste. Barnen jobbar svart på olika fabriker, där de tjänar knappt 900 kronor i månaden inklusive övertid.

– Jag oroar mig ständigt för vår säkerhet. Om Thailand deporterar mig till Myanmar blir jag kanske avrättad, säger Aung, som trots allt har hopp.

– Folket har vunnit kontroll över stora områden. Att [överbefälhavare] Min Aung Hlaing redan börjat be om fredssamtal visar att han är svag. Soldaterna är deprimerade, de vet att de slåss på fel sida. Revolutionsgrupperna behöver vapen och tid, då tror jag att revolutionen kan lyckas. IIII

SKA STOPPAS. Pridefirande i Belgrad 18 september 2021.

PRESIDENTEN SÄGER NEJ TILL EUROPRIDE

SERBIEN. När årets Pride hölls i Stockholm handlade en av program-punkterna om det kommande Europride. Det var med stolthet som aktiva i Belgrad Pride berättade om förväntningarna inför att Europride ska hållas i Serbien mellan 12 och 18 september.

Dušan Tomašević trodde i ett reportage på Amnesty Press hemsida att stadens växande pridearrangemang är viktiga för hbtqi-rörelsens genomslag i Serbien: – Det är dags för oss att våga vara öppna nu och visa att vi finns och att vi är många.

Den 27 augusti meddelade Serbiens president **Aleksandar Vučić** överraskande att Serbien drar sig ur Europride och att paraden kommer ställas in eller skjutas upp. Han hänvisade till den fortsatta krisen kring Kosovo, som utropade självständighet 2008, sviktande ekonomi och risken för högerextrema angrepp mot Europride, som beräknas samla 15 000 deltagare.

Den 14 augusti demonstrerade mellan 5 000 och 10 000 personer mot Europride under paroller som "Vi vill inte ha någon gay-parad och okkupation av väst".

Bosko Obradovic, ledare för det högernationalistiska partiet Dveri, konstaterade enligt Balkan Insight att en ny patriotisk rörelse är född som motsätter sig "Euro-Nato-Pride", stödjer Ryssland och kräver att Kosovo förblir en del av Serbien.

EPOA, som varje år utser en stad som arrangör av Europride, sade i ett uttalande att "staten inte kan ställa in ett Europride". Stockholm Pride fördömde den 28 augusti hotet från president Vučić och lovade att "vi kommer att delta i paraden den 17 september vare sig den är tillåten eller inte". IIII

LÄSNING. Hundratals författare och andra personer samlades vid New Yorks bibliotek den 19 augusti för att i solidaritet med Salman Rushdie läsa från hans verk i ett livesänt evenemang.

FOTO: JACKIE MOLLOY/THE NEW YORK TIMES/TT

Attack mot Salman

DEN 12 AUGUSTI skulle författaren **Salman Rushdie** hålla ett föredrag om yttrandefrihet på ett utbildningscenter i Chautauqua, nordväst om New York i USA. En knivbeväpnad 24-årig man rusade upp på scenen och började knivhugga Salman Rushdie. Författaren skadades allvarligt men kunde snabbt föras till sjukhus i helikopter. I slutet av augusti vårdades han fortfarande på sjukhus. Försäljningen av boken "Satansverserna", som kom 1988, ökade kraftigt i många länder.

PEN International, som försvarar författare och det fria ordet, uttryckte chock och bestörtning efter attacken mot Salman Rushdie. Han var tidigare ordförande i PEN America. Många författare runt

om i världen fördömde attacken och visade sin solidaritet med Salman Rushdie.

Den turkiske författaren **Orhan Pamuk**, som själv lever med livvaktsskydd sedan 15 år, skrev att det också är "deprimerande att beskåda hur denna förfärliga attack har tagits emot med gillande, applåder och tydlig förtjusning inte bara i Iran, utan också i många andra muslimska länder".

Svenska sektionen av Amnesty fördömde i ett uttalande angreppet mot Rushdie som ett angrepp på yttrandefriheten och beskrev attacken "som ett försök att tysta oberoende röster och tankar".

– Salman Rushdies författarskap har präglats av modet att säga, skriva och tänka djärva

Rushdie fördöms

tankar och för det har han fått betala ett oerhört högt pris, påpekade svenska Amnesty.

Amnesty konstaterade att "vi får dagliga rapporter om hot, hat och våld som riktas mot kritiker och dissidenter över hela världen" och att yttrandefriheten aldrig kan tas för given:

– Dessa attacker mot det fria ordet kommer från såväl stater som från icke-statliga aktörer och polariserande individer som kräver lydnad och tystnad. Bara genom att stå upp för yttrandefrihet och pressfrihet kan vi motverka den skadliga självcensuren. Om människor inte vågar eller orkar uttrycka kritiska tankar och åsikter blir världen en mörkare och farligare plats för alla.

Det var den 14 februari 1989

som Irans dåvarande högste ledare, ayatolla **Khomeini**, utfärdade en fatwa över Salman Rushdie och alla som bidragit till Satansversernas tillkomst.

– Jag kallar alla modiga muslimer, varhelst i världen de må finnas, att utan dröjsmål döda dem, så att ingen mer någonsin vågar förolämpa muslimers heliga tro, sade Khomeini i iransk radio.

Sedan dess har flera översättare och förläggare dödats eller skadats vid attentat och i Sivas i Turkiet innebrändes 37 personer den 2 juli 1993 när en mobb belägrade en konferens och krävde att **Aziz Nesin**, som hade beställt en översättning av Satansverserna, skulle överlämnas till folkmassan.

ULF B ANDERSSON

ISRAEL SLÅR MOT CIVILSAMHÄLLET

PALESTINA. Den 18 augusti gjorde den israeliska militären råder mot sex palestinska civilsamhällesorganisationer på den ockuperade Västbanken. Vid råderna förstördes kontorsmateriel, datorer slogs sönder och kontorsdörrar svetsades igen. Israel hävdar att organisationerna har band till PFLP, Folkfronten för Palestinas befrielse.

En rad internationella, israeliska och palestinska organisationer protesterade mot råderna.

– Dessa organisationer har bidragit enormt mycket till de mänskliga rättigheterna i ockuperade palestinska områden och över hela världen, men den israeliska armén trampar på deras arbete. Amnesty står i stark solidaritet med våra palestinska partners och uppmanar alla regeringar att fördöma den israeliska arméns angrepp på det palestinska civilsamhället, sade **Amna Guellali**, biträdande chef för Mellanöstern och Nordafrika på Amnesty International.

Fördömanden kom också från USA:s utrikesdepartement och EU:s utrikeschef **Josep Borrells** betonade att "ett fritt och starkt civilsamhälle är nödvändigt för att främja demokrati". IIII

GODTYCKLIGA GRIPANDEN

EKVATORIALGUINEA. Den 9 maj sade **Teodoro Nguema Obiang Mangue**, vicepresident i Ekvatorialguinea, att myndigheterna skulle inleda en reningsoperation för att bekämpa en ökning av våldet från kriminella ungdomsgäng. Enligt vicepresidenten skulle gatorna rensas från kriminella och banditer.

Den 18 augusti uppmanade Amnesty myndigheterna att omedelbart upphöra med godtyckliga gripanden av unga män. Enligt Amnesty har tusentals personer gripits och tortyr och dödsfall rapporteras från fängelser och häkten. Natligt utgångsförbud har utfärdats.

Den 21 augusti sade vicepresidenten att Amnesty helt saknar trovärdighet i sina anklagelser. IIII

DEN STORA TORKAN

I Le grand Sud på Madagaskar pågår den värsta torkan på över 40 år. 1,5 miljon människor lider av akut hungersnöd samtidigt som 7 av 10 saknar tillgång till rent vatten. Vissa skyller den humanitära katastrofen på klimatförändringar och andra på en korrupt regering som svikit sitt eget folk.

TEXT OCH FOTO: **JACOB ZOCHERMAN**

MADAGASKAR

HUVUDSTAD: Antananarivo.

POLITIK: Del av det franska kolonialimperiet 1897-1960. Under ledning av Didier Ratsiraka var landet en socialistisk republik 1975-1992. Stora protester 1991 ledde fram till flerpartival 1992. Politisk oro har präglat politiken under 2000-talet. Sedan 2019 är Andry Rajoelina president. FN räknar Madagaskar till kategorin av världens fattigaste länder. På södra Madagaskar saknar 70 procent av befolkningen tillgång till rent vatten.

YTA: 587 041 km² (Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING: 28,4 miljoner.

När solen går upp har hon redan vandrat 17 kilometer genom natten. Nu står hon i morgonsolens skugga under en tillfällig presenning på den mobila kliniken i byn Elomaka, i Amboasary Sud distriktet på södra Madagaskar i väntan på att träffa en sjuksköterska. Omgivningarna är natursköna, mjuka bergsformationer omger den stora dalgången dit trebarnsmamman Vokaso Origin har tagit med sjuåriga dottern

LE GRAND SUD. Den södra delen av Madagaskar har drabbats svårt av torka.

ISOLERAD BY. I byn Elomaka finns inget vatten och varje morgon tvingas byborna gå tre timmar till närmsta ej uttorkade flod.

Bakoly, till kliniken som drivs av Läkare Utan Gränser och är på plats två gånger i månaden i byn.

Bakoly lider av undernäring och är trött efter nattens vandring. Hemma finns Vokasoas man och deras två andra barn som samlar kaktusfrukter; för tillfället det enda ätbara, utöver den mat de fått från internationella hjälporganisationer. Familjens två senaste skördar har blivit förstörda av torka och deras småskaliga jordbruk står inför en svår prövning. Men mot alla odds är Bakoly den enda i familjen som är undernärmd.

– Det är fruktansvärt att inte kunna ge sina barn mat, att se dem gå hungriga, säger Vokaso Origin.

På den mobila kliniken utreds varje barn noga av den medicinska personalen, de vägs och mäts, för att ta reda på om de är undernärda, och hur undernärda de är. De som är undernärda får livsnödvändig matersättning och kosttillskott i form av Plumpy'Nut, en jordnötsbaserad kräm med mineraler och fetter. Barnen får sedan komma på återbesök till dess att de har lämnat undernäringen bakom sig, något som kan ta flera månader.

För Bakoly innebär hjälpen mycket.

INVÄGNING. Mamma Vokaso Origin (i hatt) bredvid dottern Bakoly som undersöks av personal på Läkare Utan Gränserns mobila klinik i Elomaka.

– Nu behöver hon åtminstone inte vara hungrig hela tiden, säger mamman Vokaso Origin.

Under de temporära presenningarna sitter en stor grupp barn, kanske runt 100, vid sidan av sina föräldrar som väntar på att bli undersökta. Ingen stressar med att komma först i kön, alla väntar lugnt på sin tur. Det pratas i ett mjukt sorl av röster mellan kvinnorna som håller sina barn nära. De flesta familjer kommer från de närliggande byarna och lever som majoriteten av Madagaskars 28 miljoner invånare, som småskaliga jordbrukare. Många byar i söder är isolerade till följd av sitt stora geografiska avstånd till

varandra och de större städerna. Barnen under presenningarna, som ger skugga, är klädda i slitna och smutsiga kläder. Många är små till växten för sin ålder, ofta ett tecken och livslångt symptom på undernäring och svält vid låg ålder.

De hungriga barnen som får hjälp på kliniken är inte ensamma. 1,5 miljoner människor på södra Madagaskar är i behov av humanitär hjälp efter att torka ödelagt de två senaste skördarna för en majoritet av de hushåll som odlar. Samtidigt har situationen förvärrats av flera cykloner under början av 2022. Över en miljon människor i Le Grand Sud (Den stora södern) – en av de minst utvecklade

lade delarna i landet – har inte tillräckligt med mat. Enligt FN:s barnorgan Unicef, beräknas 500 000 barn under fem års ålder vara akut undernärda och av dem är 110 000 allvarligt undernärda. Matbristen slår hårt mot barnen som redan lever i utbredd fattigdom.

– I många byar dör vart tionde spädbarn på grund av diarré eller luftvägsinfektioner, och barn som kommer hit vet i många fall inte hur de ska äta, de saknar reflexerna och måste lära sig, berättar *Higor Machado*.

Doktor Higor, som han kallas av kollegorna, är ansvarig doktor på Broderskap Utan Gränser (en brasiliansk hjälporganisation) sjukhus, i staden Ambovombe, fyra timmars bilresa från Elomaka. På det lokala sjukhuset bevitnar han åkommor hos patienterna ”han tidigare bara sett i medicinska böcker”. På sjukhuset vårdas flera av de som fallit offer för hungern i området. För Doktor Higor är det tydligt varför situationen är som den är:

– De här människorna är bortglömda av omvärlden och sin egen regering.

Sjukhusets korridorer är tysta trots att de borde sjuda av liv då de är fulla av barn i varierande åldrar som sitter bredvid sina mödrar. Men barnen gör inte många ljud ifrån sig i den varma stillastående luften. Istället sitter de stilla, några vaggar lite försiktigt med huvudet fram och tillbaka som att de var på väg någonstans men som att resten av kroppen inte riktigt orkar ta dem dit.

Mellan dessa svaga patienter rör sig sjuksköterskan *Roselein Danny* snabbt. Han arbetar på avdelningen för undernärda barn.

– När jag såg allvaret i situationen, bestämde jag mig för att lämna mitt jobb som turistguide och hjälpa till här, berättar han.

Han är ständigt i rörelse, pratar med föräldrar, blandar kosttillskott eller mäter vikt-kurvor, allt för att hjälpa de många hungrande. *Roselein Danny* riktar sin fulla uppmärksamhet till de små patienterna

HEMMA IGEN. *Roselein Danny* gav upp sitt jobb som turistguide för att återvända till sin hemstad Ambovombe och jobba på sjukhuset.

som om just den han undersökte, var det enda barnet i världen. Han rör vid dem, försiktigt, nästan vördnadsfullt:

– Jag älskar dessa barn som mina egna, fortsätter han.

Många av de som behandlas av *Danny*, doktor Higor och den övriga personalen, är spädbarn vars föräldrar tvingats ta de nyfödda till sjukhuset. En av dem är nyblivna mamman *Sambetoroe Jaqueline*, med sina tvillingar *Nodelimana* och *Mondelisoa*. De har varit på sjukhuset under en månad eftersom *Sambetoroe* inte kunnat amma barnen sedan födseln då hon inte har någon bröstmjolk. Ett problem för många mödrar i områden där hungern härskar.

– När de kom hit var de väldigt svaga och vi visste inte om de skulle överleva, berättar sjuksköterskan *Roselein Danny*.

Idag har barnen återhämtat sig och lämnat sitt livshotande tillstånd bakom sig. ➤

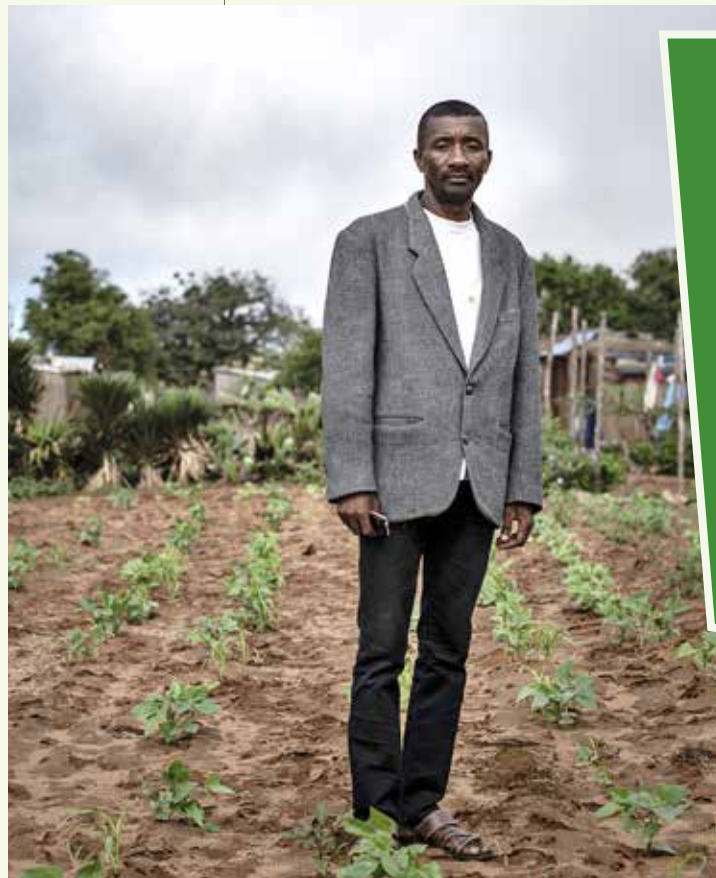
OSÄKER FRAMTID. *Sambetoroe Jaqueline*, med sina tvillingar *Nodelimana* och *Mondelisoa* på sjukhuset i Ambovombe.

RÄDDNING. Kalium, livsnödvändigt för människan men i bristande mängd för den som svälter. På ett sjukhus i Ambovombe, den största staden kring det av hungersnöd, hårdast drabbade området, blandas kalium med andra ämnen till barn som är akut undernärda och inlagda på sjukhuset.

I VÄNTAN PÅ MAT. Kvinnor och barn har uppsökt en mobil klinik som drivs av *Läkare Utan Gränser*. Här undersöks barnen och ges livsnödvändig matersättning och kosttillskott mot undernäring som räcker i två veckor då de återigen undersöks av personalen på den mobila kliniken.

KLIMAT OCH ODLING

SÖDRA MADAGASKARS KLIMAT kategoriseras som "torrt tropiskt". Historiskt sett så infaller regnperioden under januari-mars varje år då även cyklonsäsongen infaller. Under 2022 har två cykloner drabbat Madagaskar, båda norr om de södra delarna av landet. Skördetiden infaller under april i landets södra delar.

Hunger och svält är som värst under regnsäsongen då föregående års skördar varit dåliga och befolkningen då varit utan mat under lång tid. Under 2020, då landet firade 60 år av självständighet, bestämde landets regering att det skulle planteras 60 miljoner träd som ett led att komma tillrätta med ökenspridningen i söder. FN beskriver torkan i landets södra delar som "den värsta på 40 år".

INGA ALTERNATIV. Dominique Raheiridamy är sorgsen över att se sina grannar lämna byn där deras förfäder alltid har bott, men med sparsamma skördar finns det för många inga andra alternativ än att bryta upp: "Den röda vinden förstör allt", säger Dominique.

Men för mamma Sambetoroë är situationen fortfarande osäker:

– Det är svårt att odla hemma när det inte kommer något regn och vi måste gå fyra timmar varje dag för att få vatten, säger hon.

Svält är inget nytt för befolkningen på södra Madagaskar. Humanitära hjälparbetare beskriver området som en plats som länge befunnit sig i en kronisk kris, men som eskalerat till en akut nödsituation då regnet nästan helt avstannat under de två senaste åren och FN beskriver det som "den värsta torkan på 40 år". Situationen hamnade i skymundan för världens uppmärksamhet på grund av pandemin. Nu har dock nödhjälpen börjat hitta fram. Trots det är situationen allvarlig och Roseleine Danny kan trots sin vilja och energi inte rädda alla:

– När ett barn dör framför dina ögon, gör det ont inombords, säger han i sjukhusets kvava korridor.

En oförutsägbar regnsäsong har varit

ett problem så länge de äldre i området kan minnas. Men nu när cirka 80 procent av Madagaskars regnskog avverkats har det lett till en ökande ökenspridning.

Det har i sin tur framkallat ett nytt problem som många beskriver som värre än torkan: tio mena, eller "den röda vinden".

Dominique Raheiridamy menar att den "förstör allting". Han är lokal byledare i det lilla samhället Zambey Abkilidonga, några kilometer från Indiska Oceanen i Amboasary Sud-distriktet. Där han står bland de små och ömtåliga grödorna som skjuter upp från jorden, ser man havet som breder ut sig nedanför sluttningarna som fläckvis är fyllda med sand och grönt gräs. Vågorna kastar sig in över klippformationer och det är lätt att tro att utsikten från paradiset en gång såg ut så här; naken, orörd och bedårande vacker. Det är lätt att bli lurad av omgivningarna, men Dominique och hans grannar talar om en verklighet där de lider svårt av de många sandstormarna. Många i byn föredrar torkan framför "den röda vinden".

ÖDELÄGGER. Den av befolkningen så fruktade tio mena, malagassiska för röd vind, som ödelägger alla odlingar i sin väg.

INFÖR HÖSTEN

REGNPERIODEN 2022 var normal över stora delar av Madagaskar. Men i södern föll mindre regn än genomsnittet, även om det föll mer regn i Le Grand Sud än under de senaste tre åren, detta till följd av tropiska oväder och cykloner. 2022 års skörd var dock 63 procent mindre än under ett "normalt" år. För många invånare är priserna för höga och de har inte råd när förråden tar slut. Samtidigt väntas effekten av torkan och de inadekvata odlingsförhållandena synas under hösten. Många hjälporganisationer är fortsatt på plats och förbereder sig för hösten.

Efter Rysslands anfall mot Ukraina den 24 februari steg det globala priset på mat kraftigt enligt FN-organet FAO. I sommar har dock priserna sjunkit, främst på vete, andra spannmål, socker och vegetabiliska oljor. De globala matpriserna är dock fortfarande 13 procent högre än under samma period förra året.

Madagaskar importerar 75 procent av sitt vete från Ryssland och Ukraina. Efter att Turkiet och FN förhandlat med Ryssland och Ukraina återupptogs export av ukrainska jordbruksprodukter från Odessas hamn den 1 augusti. Om avtalet respekteras och exporten kan fortsätta beräknas de globala priserna kunna sjunka.

– Flera här har lämnat sina hem för att ta sig österut i hopp om att överleva, även om detta är våra förfäders land där vi alltid har bott, säger Dominique Raheiridamy.

Invånare i Zambey Abkilidonga säger att sandstormarna kommer tre-fyra gånger i månaden under delen av året då det blåser. De berättar om sanden som begraver odlingarna och ibland bryter av grödorna. När sanden sedan väl täcker marken är det extremt svårt att odla där igen då all sand måste tas bort för hand.

Under 2021 menade FN att den humanitära krisen till följd av torkan var en direkt följd av klimatförändringarna och refererade till situationen i landets södra delar som "den första svälten orsakad av klimatförändring". Men detta motsades av en rapport från forskningsnätverket World Weather Attribution (WWA) som hävdade att regnbristen under 2019-2021 "visserligen var ovanlig" men inte hade att göra med en förändring av klimatet.

Samtidigt var WWA:s rapport enig med en stor del av världens klimatforskare kring att Madagaskar drabbas av torka till följd av global uppvärmning om temperaturen höjs med två grader men att detta ännu inte har skett i området (Le Grand Sud). Nuvarande höjning är 1,1 grader. I WWA:s rapport läggs istället skulden för det humanitära nödläget på "fattigdom, dålig infrastruktur och ett regnberoende jordbruk – i kombination med naturliga klimatvariationer, där klimatförändringar inte på betydande sätt bidragit".

Att det traditionella jordbruket är sårbart har för många blivit tydligt under de senaste årens tilltagande torka. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO, försöker göra jordbruket i Le Grand Sud, mer motståndskraftigt mot den rådande situationen. –

– En del av lösningen är tillgång till vatten, bättre kvalitet på fröerna och skydd av odlingsmarkerna, säger Mattias Rave-

londralambo på FAO där han jobbar som planerare för verksamheten i regionen.

Han har sett förändringen dessa ingredienser bidrar till. Väster om Ambovombe i Ambondro, i Ambovombe-Androy distriktet, ett platt och trädöst landskap omgivet av sand, finns något som kan liknas vid en grön oas. Det är en kooperativ odling som drivs av Ambondros invånare, gömt innanför buskar och träd som planterats kring odlingarna. På insidan av denna naturliga barriär, sträcker sig olika plantor upp mot himlen. 2019 borrade FAO en brunn i anslutning till vad som nu är odlingen och samtidigt fick invånarna i Ambondro nya frön att plantera som var mer tåliga.

Sedan dess har FAO använt den kooperativa odlingen som en slags plantskola för invånarna i byn. Här får de lära sig hur de kan odla mer hållbart och motståndskraftigt i form av att plantera träd runt odlingarna och samtidigt testas nya trädsorter som ger frukt och bär. I dag har många invånare tagit sticklingar och frön från de tåligare plantorna och planterat ut på sina egna odlingar. Den nya kunskapen och tillgång till vatten från brunnen har gjort stor skillnad.

– För några år sedan hade vi det svårt här, speciellt 2006 när vi svalt. Men nu överlever vi, även om det kommer lite regn. Och sandstormarna påverkar inte våra liv lika mycket som förut, berättar Mamonjeazye, ledaren för den kooperativa odlingen.

På de ställen där det finns brunnar i Le Grand Sud, har invånarna större chans till en lyckad skörd. Men brunnar är en bristvara och 70 procent av södra Madagaskars befolkning saknar tillgång till rent vatten. Andry Rajoelina, Madagaskars president, hävdar att situationen i södern är skapad av omvärlden.

– Mina landsmän i söder axlar tyngden av klimatförändringarna som de själva inte varit med att skapa, sade han bland annat

LÅNG VÄG. 70 procent av befolkningen på södra Madagaskar saknar tillgång till rent vatten och måste många gånger gå i timmar till närmsta vattenkälla.

i FN:s generalförsamling under ett känslösamt tal i september 2021.

Samma år hamnade Rajoelinas Madagaskar på plats 147 av 180 (där plats 1 är det minst korrupta landet) av världens länder i Transparency Internationals korruptionsindex som bedömer hur korrupt ett land är. En viktig bedömningspunkt i indexet är hur mycket av landets offentliga medel som läggs på den offentliga sektorn, kort sagt: hur mycket pengar och investeringar som når landets invånare i förhållande till hur mycket pengar som finns i landets statskassa.

Bedömare menar att korruption är en betydande orsak till att en överväldigande del av Madagaskars befolkning lever i fattigdom och till stora delar får klara sig själva. I södern har det pratats om delvis regeringsfinansierade projekt med pipelines som ska

leda vatten dit det inte finns idag. Men även om det skulle inträffa, vilket de flesta på plats betvivlar, så tar det lång tid. Och människorna som drabbats av hungersnöden kan inte vänta.

Den tidiga morgonen har hunnit bli eftermiddag för Vokaso Origin och dottern Bakoly i Elomaka. Bakoly har lyckats dämpa hungern något med innehållet i den blå påsen med Plumpy'Nut som de fått av Läkare Utan Gränser och som mamma Vokaso bär på. Nu har hon den feta och näringsgivande krämen som räcker i två veckor innan de kommer på återbesök till den mobila kliniken igen.

Egentligen vill Vokaso att hennes barn ska gå i skolan men familjen har inte råd med böcker. Bakoly skulle egentligen gått i första klass men går inte till skolan överhuvudtaget. Även om böckerna skulle varit gratis, vilket inte är fallet, är det svårt att se hur hon skulle klara av att gå i skolan. När hela familjen dagligen tvingas leta efter mat och hämta vatten flera timmar bort finns det varken tid eller energi över till annat:

– Det var inte det här livet jag ville ge mina barn”, säger Vokaso Origin strax innan hon och Bakoly påbörjar sin 17 kilometer långa vandring tillbaka hem under den stekheta solen. ||||

FRAMTIDEN. Mamonjeazye, ledare för en kooperativ odling som fått hjälp av FNs mat och jordbruksorganisation FAO. Idag är skördarna mindre beroende av regnet då byn har fått tillgång till en brunn och bättre fröer.

GBAGBO BENÅDAS

ELFENBENSKUSTEN. Den ivorianske ex-presidenten **Laurent Gbagbo** har benådats. Det meddelade Elfenbenskustens president **Alassane Ouattara** i ett tal den 7 augusti. Gbagbo hade 2018 i sin frånvaro dömts till 20 års fängelse för att ha försringrat pengar från landets centralbank.

Laurent Gbagbo anklagades för brott mot mänskligheten under de oroligheter som bröt ut 2011 efter att han hade vägrat erkänna Ouattaras seger i presidentvalet. Han fördes till ICC, Internationella brottmålsdomstolen, i Haag men frikändes 2019 med hänvisning till brist på bevis. **III**

SPECIALSTYRKOR
ANKLAGAS FÖR MORD

AFGHANISTAN/STORBRITANNIEN. Den 12 juli publicerade BBC:s undersökande program "Panorama" resultatet av en flera år lång undersökning om den brittiska specialstyrkan SAS och dess verksamhet i Afghanistan. Enligt programmet sköt ett SAS-förband ihjäl 54 personer under ett sex månader långt uppdrag i den afghanska provinsen Helmand 2010-11. Under nattliga räder ska den brittiska styrkan rutinmässigt och kallblodigt ha skjutit ihjäl obehäpnade män. Vapen placerades sedan ut vid döda kroppar.

I ett fall sköts en stor grupp män till döds i ett hus på landsbygden. Skotthålen som är kvar i väggarna sitter väldigt lågt, vilket bedöms bero på att personerna som sköts stod lutade eller på knä.

Storbritanniens försvarsdepartement säger till BBC-programmet att de inte ser några nya bevis för att brittiska soldater har begått krigsbrott i Afghanistan och hävdar att "Storbritanniens väpnade styrkor tjänade med mod och professionalism i Afghanistan".

Efter att Panorama hade sänts krävde Amnesty "en effektiv och transparent undersökning" av uppgifterna om SAS-styrkan. **III**

Afghanistan: Ett år med talibanstyre

AFGHANISTAN. I ett av SVT-korrespondenten **Samir Abu-Eids** reportage från Afghanistan intervjuas 14-åriga **Mariam Mohammadi**. Ett år har gått sedan talibanerna återtog makten i huvudstaden Kabul den 15 augusti 2021. Hon berättar om hur tidigare gick till skolan "och ville försöka förändra samhället och åstadkomma något". Sedan talibanerna beslöt att endast flickor upp till årskurs 6 får gå i skolan har hennes drömmar krossats när hon går hemma och längtar tillbaka till skolbänken.

PÅ ETTÅRSDAGEN AV talibanernas intåg i Kabul anklagade Amnesty International talibanerna för en oavbruten attack mot mänskliga rättigheter i Afghanistan. Minoritetsgrupper har förföljts, fredliga protester har slagits ned, kvinnors rättigheter har undertryckts och utomrättsliga avrättningar och påtvingade försvinnanden har spridit rädsla bland afghanerna. För ett år sedan gav talibanerna löften om att respektera kvinnors rättigheter, pressfrihet och en amnesti för personer som arbetat för den tidigare afghanska regeringen. Det är löften som har svikits.

– Hastigheten i att avveckla 20 år av framsteg när det gäller mänskliga rättigheter är häpnadsväckande, sade **Yamini Mishra**, chef för Amnestys avdelning för Sydasiens. Allt hopp om förändring har försvunnit när talibanerna styr

SÄLLSYNT PROTEST. Den 13 augusti ropade afghanska kvinnor "bröd, arbete, frihet" i en demonstration. Talibanerna sköt skott i luften och slog demonstranter för att upplösa manifestationen.

FOTO: WAKIL KOHSAR/ AFP/TT

genom våldsam repression med full straffrihet.

Sedan talibanerna åter kom till makten har Amnesty gett stöd till över 500 människorättsförsvarare, journalister, kvinnorrättsaktivister, advokater, konstnärer och hbtqi-aktivister samt deras familjer, för att hjälpa dem att undkomma talibanernas hot och våld.

TILL INTERNATIONELLA kvinnodagen, 8 mars, samlade Amnesty in över 80 000 underskrifter till en petition som

uppmanade det internationella samfundet att skyndsamt stå upp för kvinnors rättigheter i Afghanistan.

AMNESTY BILDADE i mars 2022, tillsammans med bland andra Front Line Defenders, Freedom House, Human Rights Watch International Federation for Human Rights (FIDH) och Women's International League for Peace and Freedom (WILPF), en internationell allians för mänskliga rättigheter i Afghanistan.

Alliansen ska samarbeta om

dokumentation, mobilisering och påverkansarbete för att belysa hur mänskliga rättigheter kränks i Afghanistan.

– Människor i Afghanistan, speciellt kvinnor och flickor, har återigen berövats sina grundläggande mänskliga rättigheter, sade Juliette Rousselot, programansvarig för Sydasiens på FIDH. Det är extremt angeläget att världen hålls informerad om de dagliga kränkningarna i Afghanistan.

ULF B ANDERSSON

JULIA TSVETKOVA FRIKÄND

RYSSLAND. En distriktsdomstol i den ryska staden Komsomolsk-na-Amure frikände den 15 juli den feministiska konstnären och hbtqi-aktivisten Julia Tsvetkova från anklagelserna om att ha skapat och delat "pornografiska" bilder på internet. Hon hade bland annat skapat kroppspositiva illustrationer av kvinnliga sexuella organ. Hennes fall har fått stor internationell uppmärksamhet och i Sverige har Amnesty samlat in drygt 1 000 namn med krav på att åtalet läggs ned.

Sedan 2019 har hon utsatts för myndigheternas förföljelse i form av hot, husarrest i fyra månader och reserestriktioner. Hon har dömts till totalt 125 000 rubel (cirka 20 000 kronor) i böter för brott mot propagandalagen, som gör det olagligt att sprida "propaganda för icke-traditionella sexuella förbindelser" som når personer under 18 år. Den 3 juni 2022 blev Julia Tsvetkova placerad på justitieministeriets lista över "utländska agenter".

Åklagarsidan överklagade den 22 juli den friande domen. Julia Tsvetkova riskerar sex års fängelse.

– De ryska myndigheterna har återigen bevisat sitt brinnande engagemang för förtryck och grymhet, kommenterade Marie Struthers, chef för Östeuropa och Centralasien på Amnesty International. **III**

UPPSKJUTEN
RÄTTEGÅNG

POLEN. Den polska människorättsförsvararen **Justyna Wydrzyńska** hotas av tre års fängelse efter att ha hjälpt en kvinna att få abortpiller. Rättegången har återigen skjutits upp, denna gång till 14 oktober. I Sverige har Amnesty samlat in 16 000 namn med krav på att åtalet läggs ned. **III**

Pressmeddelandet

som skakar Amnesty

Det har stormat kring Amnesty efter att organisationen den 4 augusti gick ut och kritiserade Ukraina för att sätta civila i fara. I Sverige har en del medlemmar valt att lämna Amnesty i protest. Nu ska en extern utredning granska vad som hände.

TEXT: CHARLIE OLOFSSON

Kritiken har rasat sedan Amnesty International 4 augusti gick ut med ett längre pressmeddelande om att den ukrainska militären utsätter civila för risk genom att placera militär i tätbefolkade områden. Sedan det ryska angreppskriget inleddes 24 februari har det kommit avslöjande efter avslöjande om att Ryssland angriper civila mål som skolor, bostäder och sjukhus. Nu tycker många att Amnestys kritik mot Ukraina legitimerar de ryska angreppen.

– Jag tycker att det finns anledning att vara självkritisk. Vårt mål var att förbättra säkerheten för civila, men vi har inte nått fram med det budskapet, säger Anna Johansson, generalsekreterare för svenska Amnesty.

På bara några dagar i början av augusti förlorade Amnesty i Sverige 1 000 medlem-

mar. Den 24 augusti hade drygt 2 000 personer lämnat Amnesty. Bland dem som har valt att lämna organisationen finns bland annat Per Wästberg, som var med och startade den svenska Amnestysektionen år 1964.

En som har reagerat på Amnestys kritik mot Ukraina är Mark Klamberg, professor i folkrätt vid Stockholms universitet. Han konstaterar att det inte nödvändigtvis är ett brott mot internationell humanitär rätt att till exempel upprätta militära baser i tätbefolkade områden.

– Det som är problematiskt med Amnestys kritik är att man inte har tillgängliggjort någon rapport eller mer utförligt underlag som visar varför man kommer till slutsatsen att det rör sig om brott mot krigets lagar, säger han.

Enligt internationell humanitär rätt ska ➤

DETTA HAR HÄNT

TEXT: ULF B ANDERSSON

29 JUNI

OHCHR, FN:s högkommissariat för mänskliga rättigheter, kommer med sin senaste översikt över situationen i Ukraina som omfattar perioden 24 februari–15 maj 2022. OHCHR anklagar ryska styrkor för att i ockuperade områden ha använt civila som "mänskliga sköldar". Både ryska armén och dess allierade och ukrainska armén anklagas för att ha militära positioner i bostadsområden eller nära civila mål och ha använt dessa positioner för militära operationer utan att ha vidtagit åtgärder för att skydda de civila.

21 JULI

Human Rights Watch, HRW, publicerar "Russian, Ukrainian Bases Endangering Civilians" där rysk och ukrainsk militär anklagas för att äventyra civilas säkerhet genom att placera militär i anslutning till civila. HRW ger exempel på hur ukrainsk militär placerades bland bostäder där civila bodde utan att göra några försök att evakuera invånare till säkra områden.

HRW:s rapport från den 21 juli.

29 JULI

Amnesty International informerar Ukrainas försvarsdepartement om det pressmeddelande som ska publiceras 4 augusti och ger Ukraina möjlighet att svara på innehållet. Något svar kommer inte.

4 AUGUSTI

Amnesty International publicerar sitt pressmeddelande om att civila har försatts i fara genom att ukrainska armén upprättat baser och använt vapensystem i befolkade bostadsområden. Totalt listas 19 städer och byar i regionerna Charkiv, Donbass och Mykolajiv där Amnesty ska ha dokumenterat detta. Det betonas att dessa överträdelser på inget sätt rättfärdigar "Rysslands urskillningslösa attacker, som har dödat och skadat otaliga civila".

CIVILA MÅL. Bostadshus i Charkiv den 11 juli efter en rysk raketattack.
FOTO: STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE/WIKIMEDIA

”Det är inget fel i att ha en skola där soldater utbildas eller sover. Däremot är det uppenbart förbjudet om man samtidigt har skolbarn där.”

Mark Klamberg
vid Juridiska
institutionen.

FOTO: STAFFAN
WESTERLUND

parterna i en konflikt ”i största möjliga mån” sträva efter att undvika att förlägga militär i tätbefolkade områden, men det finns alltså tillfällen då det är motiverat.

– Det är till exempel inget fel i att ha en skola där soldater utbildas eller sover. Däremot är det uppenbart förbjudet om man samtidigt har skolbarn där. Det finns utrymme för olika avvägningar så här måste man ge Ukraina möjlighet att svara, säger Mark Klamberg.

I pressmeddelandet där Amnesty kritiserar Ukraina framgår det att det ukrainska försvarsdepartementet fick materialet den 29 juli för att kunna svara före publiceringen 4 augusti. Det är för kort tid anser Mark Klamberg. Att bakgrundsinformationen hålls hemlig i kombination med att Ukraina inte får framföra sin bild gör att det blir svårt att veta hur man ska hantera Amnestys kritik, menar han.

Den liberale debattören och Ukrainakännaren **Alex Voronov**, ledarskribent på Liberala Nyhetsbyrån, delar den bilden.

– Amnesty riktar kraftfull kritik utifrån ett allt för knapphändigt material. Där tycker jag att det finns skäl att vara kritisk, säger han.

Alex Voronov ifrågasätter Amnestys krav på Ukraina att omedelbart se till att placera sina styrkor bort från befolkade områden, eller evakuera civila från områden där militären verkar.

– Ibland måste du ha militär i befolkade områden för att kunna skydda territoriet och de civila som är kvar. Om du inte har soldater inne i staden kan du inte försvara den, säger han.

Amnesty har inte varit ensam i sin kritik mot Ukrainas placering av militär. Tidigare under sommaren kom både Human Rights Watch, HRW, och FN:s högkommissariat för mänskliga rättigheter, OHCHR, med liknande kritik utan att det möttes av stora protester. Mark Klamberg har satt sig ner och jämfört uttalandena från HRW och Amnesty, och ser skillnader som han tror kan förklara det.

– Human Rights Watch är mer specifika. Till skillnad från Amnesty beskriver de utförligt var de har observerat

”Amnesty riktar kraftfull kritik utifrån ett allt för knapphändigt material. Där tycker jag att det finns skäl att vara kritisk.”

Alex Voronov,
ledarskribent,
Liberala Nyhets-
byrån.

överträdelser och hur förutsättningarna har varit på de platserna, säger han.

Mark Klamberg noterar även att HRW riktar kritik mot både Ukraina och Ryssland i samma text, vilket påverkar tonen. Human Rights Watch verkar också ha gett såväl den ukrainska som den ryska regeringen betydligt längre tid på sig att svara på kritiken, två månader istället för i praktiken tre arbetsdagar.

Samtidigt som det finns anledning att vara kritisk mot Amnesty tycker Alex Voronov att även de som har stått för kritiken i vissa fall kan behöva rannsaka sig själva. Han tycker till exempel att det tog för lång tid innan den ukrainska regeringen gick ut och svarade att man välkomnar kritisk granskning och ska titta på de aktuella fallen. Initialt gick president **Volodymyr Zelenskyj** och flera andra istället ut och anklagade Amnesty för att skuldbelägga offret, och så tycker han inte att man ska se på situationen.

– Även den som försvarar sig kan begå fel och ska tåla att kritiseras, säger Alex Voronov.

Även Mark Klamberg betonar att problemet inte är att Amnesty kritiserar Ukraina, utan att man gör det på ett till synes slarvigt sätt:

– Om en organisation som Amnesty är i Ukraina är det rimligt att man granskar alla parter och om man upptäcker brott eller överträdelser av krigets lagar är det rimligt att man påtalar det. Man ska inte avstå från att dela information till allmänheten och media, men måste ändå ta någon form av ansvar till exempel genom att ge Ukraina förutsättningar att svara.

Anna Johansson håller med, och tycker att underlaget som presenterades i pressmeddelandet den 4 augusti inte var tillräckligt:

INTERNATIONELL HUMANITÄR RÄTT

KALLAS OCKSÅ ”KRIGETS LAGAR”. Syftet är att begränsa det lidande som väpnade konflikter orsakar för såväl civila som stridande. Under en väpnad konflikt gäller den humanitära rätten lika för alla sidor oavsett anledningarna till konflikten eller vem som inledde fientligheterna. Enligt regelverket ska stridande parter skilja mellan civila och militära mål.

FOTO: WIKIPEDIA

5 AUGUSTI

Ukrainas president **Volodymyr Zelenskyj** går till angrepp mot Amnesty och anklagar Amnesty för att försöka ”skifta ansvaret från angriparen till offret”.

6 AUGUSTI

Oksana Pokaltjuk, chef för Amnestys Ukrainakontor, avgår i protest mot pressmeddelandet.

8 AUGUSTI

Centre for Strategic Communication i Ukraina hävdar att en del av intervjuerna som Amnesty baserat sitt pressmeddelande på har gjorts av journalister och frivilliga bland fångar i ryska filtreringsläger och fängelser på ockuperat område. Amnesty dementerar kraftfullt detta påstående och säger att ”det är fullständigt falskt”.

10 AUGUSTI

I ett mejl till medlemmar i Amnesty bemöter **Anna Johansson**, generalsekreterare i svenska Amnesty, kritiken och skriver: ”Vårt syfte med pressmeddelandet var att skydda civila och uppmärksamma den ukrainska civilbefolkningens utsatta situation och rätt till skydd. Det budskapet har inte gått fram. Istället har det skapat oro, vrede och frustration, inte minst i Ukraina, där människor har drabbats hårt av Rysslands urskillningslösa attacker. Det innebär att vi som organisation har misslyckats med att nå ut med vårt budskap. För det ber vi uppriktigt om ursäkt.”

”När vi väl går ut med kritik tycker jag att vi ska kunna presentera sådan dokumentation att utomstående förstår hur vi har kommit till våra slutsatser.”

Anna Johansson,
generalsekreterare,
Amnesty Sverige.

FOTO: MALIN SUNDELIN

– Vi ville skydda vittnen från eventuella hämndaktioner så vi hade goda skäl att inte avslöja mer, men vår brist på transparens gör det svårt för utomstående att värdera det vi säger.

Hon välkomnar den externa utredningen av händelsen som nu ska genomföras på uppdrag av Amnesty Internationals internationella styrelse.

– När vi väl går ut med kritik tycker jag att vi ska kunna presentera sådan dokumentation att utomstående förstår hur vi har kommit fram till våra slutsatser. Vår trovärdighet är viktig. Det är den som gör att vi får genomslag när vi kritiserar stater och andra aktörer som bryter mot mänskliga rättigheter. Det är allvarligt när vi agerar på ett sätt som gör att människor tappar förtroendet för oss, säger Anna Johansson.

Samtidigt som hon tycker att misstag har begåtts av Amnesty tror Anna Johansson att den massiva kritiken mot organisationen delvis är ett uttryck för att kritik mot Ukraina just nu är obekvämt i ett europeiskt sammanhang. Hon betonar att det är viktigt att Amnesty klarar att agera opartiskt även i konflikter

som berör Europa, där organisationen har sitt internationella huvudkontor.

Ryssland har Amnestys kritik mot den ukrainska krigsföringen fått stort genomslag och uppgifterna utnyttjas i propagandaslyfte. Anklagelserna om att Amnesty skulle gå Rysslands ärenden eller rent av vara pro-ryska faller dock platt tycker Alex Voronov.

– Att utdefiniera Amnesty som ett verktyg för Ryssland håller inte när nästan allt organisationen skriver om kriget är kritik mot den ryska krigsföringen, säger han.

Han tycker att de som menar att man borde undvika att kritisera Ukraina eftersom det kan gynna Ryssland för ett haltande resonemang.

– Enligt den logiken borde de själva inte kritisera Amnesty för om det är någon som gynnas av att Amnestys förtroende skadas så är det Ryssland, säger han.

En del av kritiken som har framförts mot Amnesty de senaste veckorna har inte handlat specifikt om Ukraina utan varit mer generella synpunkter mot hur Amnesty har utvecklats de se-

naste 20 åren. Vissa menar till exempel att Amnesty borde gå tillbaka till att fokusera på samvetsfångar istället för att jobba brett med mänskliga rättigheter. Att den diskussionen dyker upp nu förvånar Anna Johansson.

– Alla förändringar som skett inom Amnesty har varit demokratiskt förankrade i organisationen. Ibland låter det som att Amnesty skulle ha kuppats av några aktivister som vill föra organisationen i den ena eller andra riktningen men så är det inte. Visst finns det de som inte är nöjda med hur vi har utvecklats, men jag tycker att vi har en sund intern demokrati, säger hon.

Något som hon däremot tycker att man från Amnesty ska ta på största allvar är kritiken som har framförts av Amnesty i Ukraina. Amnestys chef i Ukraina, *Oksana Pokalchuk*, har valt att avgå i protest mot pressmeddelandet den 4 augusti. I en debattartikel i Washington Post gick hon den 13 augusti till skarpt angrepp mot Amnesty. Hon kritiserade organisationens internationella experter, som hon menar har haft dålig insikt i lokala sammanhang, och beskrev det som att de

lokala medarbetarna i Ukraina inte har blivit lyssnade på.

Anna Johansson ser att man inom Amnesty behöver analysera hur man ska få en bra balans mellan sina lokala medarbetare och sina internationella experter.

– Det är jätteviktigt för oss som global organisation. Det är uppenbart att vi inte har hittat den balansen, säger hon.

Hon ser att de internationella experterna har en viktig roll genom sin expertis och sin oberoende ställning. Samtidigt bär även de lokala medarbetarna på viktig kunskap. Hon ser också att det har blivit tydligt under de senaste veckorna att lokala medarbetare kan få betala ett högt pris och utsättas för stora risker på grund av beslut som fattas av det internationella sekretariatet.

– Vi i Sverige har fått ta emot synpunkter som inte har varit särskilt trevligt formulera. Jag kan inte föreställa mig hur det har varit för Oksana och hennes kollegor. Det internationella sekretariatet genomförde en riskanalys, men det är uppenbart att man inte fullt ut förstod hur kraftfulla reaktionerna skulle bli, säger hon. IIII

11 AUGUSTI

Anna Johansson säger i en intervju i Global Bar Magazine att 1 000 medlemmar lämnat Amnesty i Sverige sedan pressmeddelandet publicerades.

11 AUGUSTI

Amnestys sektion i Kanada (engelsktalande) publicerar ett uttalande med hård kritik mot Internationella sekretariatet.

12 AUGUSTI

Amnesty meddelar att en extern utredning ska göras på uppdrag av internationella styrelsen om beslut och arbetsmetoder i samband med publiceringen av pressmeddelandet.

24 AUGUSTI

Sex månader har gått sedan Rysslands anfall mot Ukraina. Svenska sektionen av Amnesty skriver på sin Facebooksida att "Rysslands invasion av Ukraina är en människorättskatastrof och en aggressionshandling, som är ett brott enligt folkrätten" och att Amnesty sedan 24 februari har dokumenterat och verifierat att ryska styrkor har begått brott mot folkrätten, "bland annat genom att döda och skada civila, förstöra av infrastruktur och blockering av hjälp till civila".

Lärorikt om Tigray

KRIGET I TIGRAY. ÄR FRED MÖJLIGT?

David Larsson Gebre-Mehdin
Världspolitikens dagsfrågor nummer 5/2022

Utrikespolitiska institutet

NÄR ETIOPISKT stridsflyg den 26 augusti överraskande angrep Tigrays huvudstad Mekele träffades en förskola och ett bostadsområde. Minst 17 civila, av dem tre barn, dödades i attacken. "Konflikten måste ta slut" skrev Catherine Russell, chef för FN:s barnorgan Unicef. Frågan är om attacken innebär ett definitivt slut på den vapenvila som har rått sedan i mars 2022 och gjort det möjligt att få fram nödhjälp till Tigray.

Freds- och konfliktforskaren David Larsson Gebre-Mehdin hjälper i "Världspolitikens dagsfrågor" läsaren att förstå den konflikt som bröt ut i november 2020 mellan den etiopiska regeringen i Addis Abeba och regionen Tigray, där TPLF fortsätter styra trots att rörelsen förlorat makten över resten av Etiopien.

Konflikten har komplexa orsaker och handlar på ett plan om Etiopien ska vara en federal statsbildning, vilket TPLF förespråkade sedan 1991 då den sovjetstödda regimen störtades, eller om centralmakten ska stärkas. Premiärminister Abiy Ahmed, som fick Nobels fredspris 2019, har velat begränsa regionernas makt. Andra länder, som Eritrea och Förenade arabemiraten, är också involverade i konflikten.

Konflikten har inneburit en tragedi för Etiopien och det beräknas att tiotusentals människor har dött, antingen i strider eller indirekt genom svält och sjukdomar i krigets spår. Amnesty och Human Rights Watch har publicerat detaljerade uppgifter om massakrer och andra övergrepp som har begåtts av de stridande parterna.

ULF B ANDERSSON

SNÄRIGT. Vad ska vi göra med skogen?

FOTO: ANDERS GOOD/ TT

Reder ut svensk skogsdebatt

SKOGLANDET. EN GRANSKNING

Lisa Röstlund
Bokförlaget Forum

I GRANSKNINGEN "Skogslandet" har Lisa Röstlund begett sig djupt in bland snåren i den svenska skogsdebatten. I boken redogör hon för den mycket polariserade och inte sällan hätska stämning som råder kring den svenska skogen och dess klimatnytta.

Det råder delade meningar om vad vi egentligen bör göra med skogen. Ska vi bruka den eller låta den stå kvar? Hur gör skogen bäst nytta för klimatet? Och hur viktigt är det egentligen med biologisk mångfald?

För den oinvidige är det lätt att gå vilse mellan de myndigheter, ministrar, skogsbolag och tankesmedjor som har ett finger med i det svenska skogspelet, men med sin tydliga och lättillgängliga framtoning reder Röstlund ut för läsaren hur saker och ting hänger ihop. Hon har talat med såväl skogsägare som politiker. Och hon har träffat forskare, skogsexperten, aktivister, tjänstemän på Skogsstyrelsen och chefer på de största skogsbolagen.

Ibland har hon också talat med personer som vill förbli anonyma eftersom de är rädda för att bli uteslagna ur vänskapskretsar eller behöva utstå andra

repressalier för att ha delat med sig av information som, bland andra, Skogsstyrelsen velat hemlighålla. Det sistnämnda säger en hel del om sprängkraften i Röstlunds granskning och är det som får mig att förfäras allra mest under läsningen. I granskningen framkommer också att tjänstemän har sagt upp sig för att de inte längre orkat med att gå på gång lyfta fram vikten av biologisk mångfald på en myndighet som sätter vinsten före klimatet.

Röstlund har själv svårt att summera sin granskning. Hon skriver att den spretar åt olika håll och jag håller med. Samtidigt är det just det som gör den så bra. I 32 kapitel på knappa 300 sidor lyckas Röstlund göra sin granskning till en riktig bladvändare där många perspektiv, tankar och åsikter ryms.

DET ÄR EN faktatung bok. Och den får mig att fundera över såväl äganderätten och allemansrätten som urfolksrätten. Å andra sidan är det precis det där virrvarret av åsikter och perspektiv som lämnar en bitter eftersmak när jag stänger boken. Det känns liksom inte som det är läge att fortsätta vända och vrida på perspektiven när sommarläsningen ännu en gång kantats av nyhetsnotiser om rekordvärme och torka. Eller så är det perfekt timing. Det går liksom inte att värja sig längre. I samma stund som skogsbränderna rasar i Europa rasar jag över det som framkommer i Skogslandet. Vet varken ut eller in, men vet att jag vill att precis alla ska läsa boken.

SANNA BLOMGREN

INDIENKÄNNARE. Pär Janssons "Kärlek i Indien" är hans sjunde bok om Indien.

FOTO: XPJA/WIKIMEDIA

KÄRLEK I FÖRÄNDRING

KÄRLEK I INDIEN. ÄKTENSKAP, MORAL OCH SEX

Pär Jansson
Carlsson bokförlag

EN BRUD KLÄDD i vackra kläder med starka färger, hundratals gäster och mängder av mat, så ser bilden av ett indiskt bröllop ut för den utomstående. Beskrivningen är inte på något vis osann, men det indiska livet som utspelar sig bakom bröllopets glamorösa kulisser, är komplext. Att läsa Pär Janssons "Kärlek i Indien - äktenskap, moral och sex" är att öppna dörren till en ny värld för den som inte har en relation till det indiska samhället sedan tidigare.

Den hinduiska medelklasskvinnan har brutit sig loss från en traditionell kvinnoroll, utbildat sig och använder appar för att själv välja sin partner, även om föräldrarna har sista ordet i äktenskapsbeslutet. Med hjälp av artiklar, historiska beskrivningar, rapporter, intervjuer och egna iakttagelser beskriver Jansson den hinduiska medelklassen på ett dynamiskt sätt. Boken är en kartläggning över ett förvirrat Indien som behöver förhålla sig till könsroller i upplösningstillstånd, generationskonflikter, vithets-

norm sedan engelsk kolonialtid, astrologi, religion och seder.

Den heteronormativa familjen utgör kärnan i det indiska samhället och skapar tydliga förväntningar på makar. Par med samma religion och kast gifter sig med varandra. Synen på äktenskapet är att två familjer förenas, inte två individer, förklarar Beena Pandey som är medlem i Indiens största kvinnoorganisation. Drygt 90 procent av indiska äktenskap är arrangerade. Många indier anser att kärlek inte leder till livslånga relationer, medan den yngre generationen ser kärlek som en byggsten i äktenskapet. Därför gifter sig unga par ibland i hemlighet. Om äktenskapen inte accepteras av familjen kan unga par söka skydd hos organisationen Love Commando.

Författaren är ödmjukt nyfiken och undrande kring det indiska sättet att bygga familjer på, men det är tydligt att västerländska perspektiv på relationer lyser igenom. Något som författaren hade kunnat utveckla är skillnaderna mellan arrangerade äktenskap där parterna ofta kan tacka nej till varandra, och tvångsäktenskap där ingen eller båda av de som gifter sig kan säga nej. Graden av samtycke varierar.

MATILDA BERGMAN

”Vägen mot undergång”

I Aftonbladet funderar **Andreas Cervenka** den 29 augusti över ”det nya normala” som får människor att klicka fram varor på nätet med ”fri frakt” och konstaterar att vägen mot undergång är relativt kortfabel: ”...med en pekfingertryckning på mobilen låta ett mjukisdjur tillverkad i en dåligt ventilerad fabrik i Kina flyga i en halvtom kartong över halva jorden ända fram till dörren på en svensk villa”.

”Skyddade kvinnor”

Sommarens EM för damer blev en fotbollssuccé med storpublik på läktarna. **Emanuel Örtengren** påminner på DN:s ledarsida om att det inte är något nytt fenomen med damfotboll inför storpublik. När Dick Kerr Ladies på annandag jul 1920 mötte St Helen's Ladies i Liverpool kom 53 000 åskådare. Dick Kerr Ladies gjorde också succé när de mötte franska lag. Engelska fotbollsförbundet ville dock ”skydda kvinnor” och förbjöd 1921 i praktiken damfotboll. Först 1971 hävdes förbudet.

”Byt namn”

En rad organisationer, däribland Amnesty, svenska PEN, Reportrar utan gränser och Sveriges Tidskrifter, har vänt sig till kommunalrådet **Daniel Källenfors** (M) i Lidingö kommun. De föreslår att Stjärnvägen där Eritreas ambassad ligger ska byta namn till Dawit Isaaks plats. Om namnreglerna hindrar det föreslår de Setittorget, efter Setit, **Dawit Isaaks** tidskrift innan den förbjöds 2001.

”Ville spara plats”

Nederländernas premiärminister **Mark Rutte** har klarat en missförtroendeomröstning efter att ha raderat textmeddelanden på sin mobiltelefon. Det innebar att offentliga handlingar kunde försvinna utan att kopior sparades. Rutte förklarade att han ville spara plats på sin ålderstigna mobiltelefon av modell Nokia 301.

AVLIDEN. **Albert Woodfox** talar till svenska Amnestys årsmöte i Stockholm 2017. FOTO: ANNIE BECKMAN

ALBERT WOODFOX HAR DÖTT

DEN 4 AUGUSTI dog **Albert Woodfox** i komplikationer efter att ha fått covid-19. Han blev 75 år. Woodfox tillbringade 45 år i fängelse, varav 43 år i isoleringscell, i delstaten Louisiana i USA. Amnesty lyfte 2015 fram hans fall i Write for Rights (Skriv för frihet i Sverige) vilket ökade uppmärksamheten kring hans fall.

– Jag fick så mycket brev att fängelsedirektören personligen kom till min cell för att fråga om jag kunde få min post skickad någon annanstans, berättade Albert Woodfox i en intervju med Amnesty Press 2017. Stödet utifrån betydde mycket och fick honom att fortsätta kämpa.

Albert Woodfox och **Herman Wallace** dömdes till livstids fängelse år 1972 för mordet på en fängelsevakt. **Robert King** dömdes för mordet på en medfånge. De placerades alla tre i isoleringscell och blev kända som ”Angola 3”. Fängelset kallades Angola då det tidigare låg en bomullsplantage med slavar från Angola på samma plats.

Robert King frigavs år 2001

medan Herman Wallace släpptes ut från isoleringscellen 2013 några dagar innan han dog i cancer.

Rättegångarna mot dem var bristfälliga och har kritiserats. De har hela tiden vidhållit att de är oskyldiga och att de straffades för sitt engagemang i Svarta Panther-partiet. Domen mot Albert Woodfox upphävdes flera gånger men det överklagades gång på gång av åklagarsidan. Till sist frigavs Woodfox 19 februari 2016 efter att ha gjort en uppgörelse med åklagarsidan där han inte bestred en anklagelse om dråp för att kunna bli fri.

Albert Woodfox och Robert King gästade 2017 Amnestys årsmöte i Stockholm. Då sjöng artisten Meja ”Yellow Ribbon”, den sång hon skrev efter att på julaftonen 2013 ha sett en uppmaning i Amnesty Press att skriva till Albert Woodfox.

Efter sin frigivning skrev Woodfox memoarboken ”*Solitary: Unbroken by Four Decades in Solitary Confinement. My Story of Transformation and Hope*”, som utkom 2019.

ULF B ANDERSSON

FATTA PENNAN

VARJE ÅR UTFÄRDAR Amnesty International hundratals blyxtaktioner. Det kan handla om samvetsfångar som har fängslats, dödsdömda fångar där en

avrättning är nära förestående, flyktingar som vägras söka asyl eller hotad ytttrandefrihet. Amnesty Press väljer ut tre fall i varje nummer.

34 år för twitterinlägg

DEN 9 AUGUSTI dömdes **Salma al-Shehab** till 34 års fängelse, följt av ett 34-årigt reseförbud, för att bland annat ha orsakat allmän oro och destabiliserat säkerheten i Saudiarabien. ”Brotten” skulle ha begåtts när hon på Twitter följde och spred inlägg vidare av aktivister som kräver mänskliga rättigheter. Hon hölls isolerad i häkte i 285 dagar och förvägrades kontakt med advokat. Salma al-Shehab studerar i Storbritannien och hade rest tillbaka till Saudiarabien under en ledighet.

SKRIV TILL
King Salman bin Abdul Aziz Al Saud
Office of His Majesty the King
Royal Court, Riyadh
Saudiarabien
Fax: +961 11 403 3125 (kan vara svårt att komma fram)
Twitter: @KingSalman

Your Majesty King Salman bin Abdulaziz Al Saud,

I am alarmed to learn that Salma al-Shehab, an academic and activist, was sentenced to 34 years in prison followed by a 34-year travel ban, by the Specialized Criminal Court (SCC) in Riyadh, the Saudi capital, on 9 August.

I urge you to immediately and unconditionally release Salma al-Shehab and quash her conviction as she is being held solely for peacefully exercising her right to freedom of expression. I also call on you to stop equating free speech with ”terrorism”, and repeal or substantially amend the counter-terrorism and anti-cybercrime laws that criminalize dissent, and enact new laws that are fully compatible with international human rights law and standards.

Yours sincerely,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 17 oktober.

36 fångar kvar på Guantánamo

I USA:S FÅNGLÄGER på Guantánamobasen på Kuba finns fortfarande 36 fångar varav 19 är klara för frigivning. En av dessa är **Toffiq al-Bihani**, jemenitisk medborgare född och uppvuxen i Saudiarabien, som suttit fängslad sedan 2003.

SKRIV TILL
Secretary Antony Blinken
United State Department of State
2200 C Street NW
Washington DC 20037, USA
Internet: <http://register.state.gov/ContactUs/contactusform>

Dear Secretary Blinken,
The US government’s use of indefinite detention without charge at the military base in Guantánamo Bay as a response to 9/11 has been unlawful from the outset. I urge you to immediately prioritize and expedite the closure of the detention facility at the base. There are currently 19 men total cleared for transfer and they should be moved out of the facility immediately. One man who is currently detained, Toffiq al-Bihani, has been held since early 2003 without being charged with any offense. He was subjected to torture and other ill-treatment at the hands of US authorities. He has been cleared for release since 2010, yet he remains still imprisoned in Guantánamo today.

There are also 17 men detained who have not yet been cleared and are also arbitrarily detained, many have been subjected to torture. The impunity that persists in relation to the torture, enforced disappearance and other human rights violations committed against these detainees is outrageous.

Yours sincerely,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 17 oktober.

Nedanstående vädjandebrev med sammanfattning på svenska finns på amnestypress.se (längst upp i högra hörnet).

Advokater utesluts

DE TRE ADVOKATERNA Lilya Gemedzhi, Rustem Kyamilev och Nazim Sheikhmambetov uteslöts den 15 juli från advokatsamfundet Nizam i den ryska delrepubliken Tjejenien. Därmed kommer de vara förhindrade att försvara krimtatarer som utsätts för politiskt motiverade åtal i Krim, som ockuperas av Ryssland sedan 2014. Uteslutningen kom utan förvarning och ses av Amnesty som en hämnd för advokaternas människorättsarbete. Vid ockupationen 2014 tvingades advokater söka medlemskap i advokatsamfund i Ryssland för att kunna fortsätta arbeta.

SKRIV TILL
Yuriy S. Pilipenko
President of the Russian Federal Bar Association
43 Sivtsev Vrazhek lane,
Moscow, 119002, Ryssland
E-post: mail@fparf.ru, pilipenko@fparf.ru

Dear Mr President,
I am writing to express my dismay at the recent disbarment of lawyers Lilya Gemedzhi, Rustem Kyamilev and Nazim Sheikhmambetov, solely for carrying out their professional duties in defence of human rights in Crimea, and to urge you and the professional lawyers’ community to step up your solidarity and defence efforts and take steps to immediately reinstate their status of ’advokat’ (lawyer).

According to the lawyers, they had no prior notice about the complaint and disciplinary hearing against them. There is little doubt that this is retaliation for their human rights work in Crimea, where they represented clients in politically motivated cases. The lawyers plan to appeal the decision, both via the courts and the Federal Bar Association.

Yours sincerely,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 17 oktober.

SJÄLVSTÄNDIGHET. Den belgiske kungen Baudouin talar när Kongo blev självständigt 30 juni 1960. Till höger lyssnar Kongos förste president Joseph Kasavubu.

FOTO: TT

EN URSÄKT SOM UTEBLIR

DEN 30 JUNI 1960 kom den belgiske kungen **Baudouin** till den byggnad i Léopoldville (nuvarande Kinshasa) som hade varit den belgiske guvernörens residens. Det var avkoloniseringsens tid i Afrika och den nya självständiga staten Kongo skulle utropas. Det belgiska styret hade kännetecknats av brutal terror där miljoner kongoleser dog, vanstyre och brist på förberedelse för maktöverlämningen.

Baudouin höll ett tal där han började med att hylla Leopold II, som hade Kongostaten som personlig egendom och byggde upp en personlig förmögenhet. Internationella protester gjorde till sist 1908 att den belgiska staten tog över kolonin. Baudouin fortsatte i sitt tal med att hylla Belgiens civiliserande mission i Kongo.

Kongos premiärminister **Patrice Lumumba** höll därefter ett tal, som direktsändes i radio både i Belgien och Kongo, och svarade med att ta upp tvångsarbete, systematisk rasdiskriminering och stöld av land som kongoleserna drabbats av under kolonialtiden. Baudouin såg talet som en förolämpning.

Firandet av självständigheten den dagen följdes snart

av Kongokrisen. Belgien stödde att Katanga bröt sig ur Kongo så att den tidigare kolonialmakten kunde behålla kontrollen över kopparna. FN-trupper skickades till Kongo men kunde inte stoppa striderna. Lumumba fördes bort och mördades med belgiskt stöd 17 januari 1961. FN:s generalsekreterare **Dag Hammarskjöld** dödades i en flygkrasch i september 1961, vars orsak fortfarande utreds av FN.

När den belgiske kungen **Philippe** i juni 2022 gjorde ett sexdagars besök i Demokratiska republiken Kongo sågs resan som ett försök till försoning. Philippe sade i ett tal att kolonialregimen var oförsvarlig och kännetecknades av paternalism, diskriminering och rasism. Det fanns dock en besvikelse i Kongo att kungen inte kom med någon ursäkt för kolonialstyret.

Den 20 juni kom dock en försonande gest från Belgien. En av Lumumbas mördare, en belgisk polis, hade behållit en guld tand från Lumumba som en trofé när kroppen 1961 förstördes av syra. Nu överlämnade Belgien tanden till Lumumbas barn som också träffade kung Philippe.

ULF B ANDERSSON

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETSDAGARNA

MR
DAGARNA

Conventum Örebro | 17-18 november 2022

Tema:

Rätten till ett liv i trygghet och säkerhet

Foto: Matias Barón

Foto: Malin Kihlström

Av Oscar Westersten

Foto: Marcus Bertilsson

Talare i urval:

Parul Sharma,
människorättsjurist
och ordförande
Amnesty Sverige

Anders Kompass,
vikarierande general-
direktör på Institutet för
människliga rättigheter

Gudrun Schyman,
politiker

Kitimbwa Sabuni,
Utvecklingsledare
Länstyrelsen Stockholm.

Som medlem i Amnesty får du 10% rabatt på biljettpriset när du uppger kampanjkoden **AMNESTY** vid bokning.

www.mrdagarna.se

Hej medlem

Vi som engagerar oss för mänskliga rättigheter kommer framöver att arbeta allt närmare klimatrörelsen

Det finns inte en rättighet som inte påverkas av klimatförändringarna. Stormar, skogsbränder och annat extremväder hotar rätten till liv och hälsa. Rätten till tak över huvudet hotas av torka och stigande havsnivåer och smältande isar och översvämningar påverkar tillgången till rent vatten, för att bara nämna några exempel. Åtnjutandet av mänskliga rättigheter är alltså högst beroende av klimatet och den värld vi lever i. Det är därför människorättsrörelsen är en så viktig del av klimatkampen!

5 ANLEDNINGAR TILL VARFÖR KLIMAT-KRISEN ÄR EN MÄNNISKORÄTTSFRÅGA

När planeten värms upp, isarna smälter, arter dör ut och hela ekosystem rubbas påverkas människors rättigheter över hela jorden. Det går inte att tala om klimatkrisen och kränkningar av mänskliga rättigheter som två separata frågor: de är omedelbart och intimt sammankopplade med varandra och åtgärderna som måste tas behöver vara lika tätt länkade. Här är fem anledningar till varför klimatkrisen är en människorättsfråga:

1. GRUNDLÄGGANDE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER HOTAS

Rätten till liv, hälsa, mat, rent dricksvatten och tak över huvudet hotas i stora delar av världen som direkt följd av klimatkrisen. Människor som redan är marginaliserade och diskriminerade drabbas värst.

2. OJÄMLIKHETER OCH ORÄTTVISOR FÖRSTÄRKS

Även om hela planeten är berörd så påverkas inte alla på samma sätt. De mest marginaliserade grupperna i de minst privilegierade delarna av världen blir hårdast utsatta, trots att de överlag bär minst ansvar för utsläppen av växthusgaser. Men den senaste tidens översvämningar, värmeböljor och torka som slog mot delar av Europa visar tydligt att ingen del av världen är skonad.

3. MÄNNISKOR TVINGAS LÄMNA SINA HEM

Över hela världen tvingas människor fly på grund av torka, översvämningar, bränder och skördar som uteblivit som

en följd av klimatförändringar. Miljoner, kanske miljarder, människor kommer att tvingas lämna sina hem inom detta århundrade om inte utsläppen minskar drastiskt.

4. ÖKAD RISK FÖR KONFLIKTER

Klimatförändringar förstärker redan existerande hot och ökar ekonomisk och politisk instabilitet. Konkurrensen om viktiga och bristande resurser, som vatten, mat och jordbruksmark, bidrar också till ökade risker för konflikter.

5. URFOLK HOTAS

Urfolk är en av de grupper som utsätts och hotas mest av klimatförändringarna. När ekosystemen påverkas av klimatförändringarna hotas många urfolks traditionella livsstil. På många platser påverkas urfolks tillgång till mat och försörjning. Och urfolk är överrepresenterade i statistiken över de miljöförsvare som mördats i världen. Trots att urfolken är de som skyddar miljön, så är de ofta de mest utsatta för klimatförändringarna.

De extrema klimathändelserna riskerar att öka och intensifieras till en sådan grad att de har en permanent inverkan på våra liv och vårt välbefinnande. Och därmed också en ännu större effekt på framtida generationer. Men vi kan fortfarande dämpa dess effekter om vi genomför övergripande förändringar nu!

Människorättsperspektivet är även viktigt för att åtgärderna mot klimatkrisen inte ska slå snett. Tyvärr är det inte ovanligt att den gröna omställningen skadar människor och grupper i utsatthet – som när biobränsleproduktion tränger undan odling av grödor för mat i låginkomstländer. Eller när mineraler till batteritillverkning bryts under livsfarliga förhållanden eller på urfolks marker, livsviktiga för deras kultur och överlevnad. En hållbar omställning måste respektera mänskliga rättigheter från början till slut. Det är därför människorättsrörelsen är en så viktig del av klimatkampen!

Det internationella människorättsramverket finns redan på plats och används alltmer för att kräva handling i klimatfrågan. Bara det senaste året har ungdomar stämt stater och företag - och domstolar har konstaterat att bristande klimatåtgärder är oförenliga med staters skyldigheter att skydda mänskliga rättigheter.

Det finns alltså hopp. Vi som engagerar oss för mänskliga rättigheter kommer framöver att arbeta allt närmare klimatrörelsen, vi har mycket att lära av dem och de av oss.

VILL DU HÖJA DITT MÅNADSBELOPP?

Vi är mycket restriktiva med bidrag från företag och stater för att säkerställa vårt oberoende. Därför är vi istället beroende av dig som medlem. Ditt stöd gör inte bara vårt arbete möjligt — det gör också att Amnesty kan vara fortsatt obundna i vår finansiering.

Men ditt engagemang betyder mycket mer än så. Du visar att du inte accepterar att människor fängslas utan rättegång, eller att de som är falskt anklagade glöms bort. Du tar ställning och visar dem, som trots risk för sin egen säkerhet går ut på gator och torg, att de har rätt att vara och älska vem de vill. Du kämpar med oss så att de som gjort sig skyldiga till brott mot mänskliga rättigheter ställs till svars. Allt detta ingår i ditt medlemskap, utan att du behöver göra något.

Du som ger månadsvis kan enkelt höja ditt månadsbelopp på www.amnesty.se/höj och göra ännu större skillnad. Alternativt kontakta oss via e-post medlemsservice@amnesty.se eller på telefon 08- 729 02 00. Tack!

SÅ HÄR KAN DU ENGAGERA DIG ELLER STÖDJA AMNESTY

Du kan skriva under någon av våra aktioner på amnesty.se/agerahub. Du kan bidra med pengar som finansierar våra utredningar, vårt påverkansarbete och vårt arbete med Amnestyfonden. Du kan dela de rapporter, upprop och namninsamlingar som vi lägger upp på sociala medier. Du kan engagera dig i en grupp och jobba mer fokuserat med en fråga. Du kan agera på egen hand. Varje insats gör skillnad. Därför är du viktig för Amnestys arbete för mänskliga rättigheter. Tack!

STARTA EN EGEN INSAMLING

Det är enkelt och roligt. Starta din insamling på min-insamling.amnesty.se. Dela och inspirera ditt nätverk att stödja din insamling, och se den växa i realtid.

BLI MÅNADSGIVARE VIA AUTOGIRO PÅ AMNESTY.SE

Genom att ge via autogiro räcker din gåva längre och får en långsiktig effekt, så att ännu mer kan gå till ändamålet. Du väljer belopp och kan ändra eller avsluta när du vill.

AMNESTY ALERT

Amnesty Alert är ett kostnadsfritt sms-nätverk för att hindra akuta människorättskränkningar. Som medlem i nätverket får du ett sms om en akut händelse och genom att svara JA ställer du dig bakom vårt krav. Gå med här amnesty.se/alert

BLI AKTIV

Oavsett hur du väljer att engagera dig gör din insats vårt arbete för mänskliga rättigheter starkare. [Läs mer på amnesty.se/bliaktiv](http://amnesty.se/bliaktiv)

STÖD AMNESTYS ARBETE MED EN GÅVA

Du kan alltid stödja Amnestys arbete via Swish 900 07 20 eller på amnesty.se samt plusgiro 900072-0 och bankgiro 900-0720

Vill du veta mer om att testamentera till Amnesty? Kontakta oss på testamenten@amnesty.se

HANDLA I AMNESTYBUTIKEN

Köp hållbart producerade produkter till dig själv eller att ge bort på butik.amnesty.se!

ÖVER MIN DÖDA KROPP

Ta kampen mot förtryckare och orättvisor även efter din död. Skriv in Amnesty International i ditt testamente så hjälper vi dig att fortsätta kämpa för mänskliga rättigheter så länge det behövs.

Läs mer om hur du kan inkludera Amnesty i ditt testamente på amnesty.se/testamente

Kan en Postkodlott bidra till ett öppnare och friare samhälle?

Det kanske låter konstigt, men på sätt och vis kan en lott faktiskt bidra till ett öppnare och friare samhälle. Eftersom hela överskottet från Postkodlotteriets försäljning går till 59 viktiga organisationer, bland andra Amnesty International som kämpar för att stärka de mänskliga rättigheterna. Tack vare alla som har eller har haft en Postkodlott har Amnesty hittills fått ta emot 217 miljoner kronor.

Det är det allra bästa med Postkodlotteriet. Men det finns en sak till som är väldigt bra, och det är att du kan vinna tillsammans med dina grannar, samtidigt som du bidrar.

Visste du att nästan en miljon människor i Sverige är med i Postkodlotteriet? Det är fantastiskt, vilken kraft! Nästan en miljon människor som delar drömmen om att vinna stort – och drömmen om en bättre värld.

Köp lott eller läs mer på postkodlotteriet.se

Äldersgräns 18 år. Gå in på stodlinjen.se om du eller en anhörig spelar för mycket. Mer info på postkodlotteriet.se

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER ETT HELT ÅR!

PRENUMERERA PÅ AMNESTY PRESS.

☐ Ja, jag vill prenumerera på Amnesty Press. Fyra nr per år kostar 200 kr. Skicka mig ett inbetalningskort.
 ☐ Ja, jag vill bli medlem. För 240 kronor om året ingår Amnesty Press i ditt medlemskap.

FÖR- OCH EFTERNAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFONNUMMER:

Beställ via e-post: distributionen@amnesty.se eller skicka in kupongen i ett kuvert till Amnesty International, svarspost 110 610 800, Box 4719, 116 92 Stockholm

Amnesty Press
@amnestypress

Startsida
Inlägg
Foton
Om
Community

Gillar Följer Dela

Läs mer Skicka meddelande

DU FÖLJER VÄL AMNESTY PRESS PÅ FACEBOOK?

HANDLA PÅ BUTIK.AMNESTY.SE

HANDLA I AMNESTYBUTIKEN

- ✓ Hållbart producerade produkter
- ✓ Bidrar till Amnestys arbete för mänskliga rättigheter
- ✓ Perfekta att ge bort
- ✓ Visar att du tar ställning

Köp till dig själv eller att ge bort på [butik.amnesty.se!](https://butik.amnesty.se)

REA REA REA REA

SOMMARREA

AMNESTY INTERNATIONAL

HANDLA PÅ BUTIK.AMNESTY.SE

DET ÄR LÄTT ATT TA ABORTRÄTTEN FÖR GIVEN

i de här frågorna, och de här frågorna måste kunna röstas om.”

De lyckades. Olika organisationer samlade sig över de politiska partigränserna, skapade strategier och jobbade hårt för att samla in pengar och för att sprida ordet. De behövde förklara hur de kan rädda aborträtten i staten.

Det är lätt att ta mänskliga rättigheter för givna. Men i många delar av världen ser vi hur många länder rullar bak rättigheter som ska vara självklara. Det betyder att vi inte bara ska kämpa för att fler stater ska efterleva mänskliga rättigheter. Vi måste också skapa möten, demonstrationer, namnlistor, aktioner och så vidare för att kunna behålla de rättigheter vi redan har, när de är under hot.

Roe v. Wade hette lagen som – sen 70-talet – har skyddat medborgare från att överlåta makten över sina kroppar till delstaten. Amnesty menar att beslutet kommer att leda till förödande konsekvenser för miljontals personer i landet. Idag väntas 25 delstater nu kunna förbjuda eller begränsa aborter kraftigt. De kvinnor och transpersoner i till exempel Texas eller Kentucky som vill genomföra en abort måste resa till delstater där det är lagligt.

Men det finns hopp. Delstaten Kansas hade i början av augusti en folkomröstning om staten ska kunna förbjuda abort. Omröstningen fick det högsta valdeltagandet någonsin.

“Det är inte en fråga om republikaner eller demokrater, det är en livsfråga”, säger Kansas-bon James Crooker, till *New York Times*.

Whitney Deveaux säger till samma tidning: “Jag tycker att Kansas visar att människor vill rösta

Amnesty ser och agerar för rätten till abort runtom i världen och vi ser hur kränkningar mot denna rätt sker än idag. Nu under 2022 arbetar våra aktivister med att påverka amerikanska beslutsfattare i USAs olika delstater. Tidigare har vi även stöttat människorättsaktivister och rättighetsbärare i andra länder som framgångsrikt har kämpat för rätten till abort. Till exempel var Amnesty-rörelsen delaktig i abortrörelsens mobilisering inför en folkomröstning i Irland 2018. Likaså stöttade vi abortrörelsens kamp i Argentina. I dessa både länder finns nu lagar som tryggar rätten till abort. När människorättsaktivisten Justyna Wydrzyńska ställdes inför rätta i Polen, för att hon stöttade rätten till abort, så slöt Amnesty-rörelsen upp bakom henne. Justyna Wydrzyńska riskerar tre års fängelse, ett rättsfall som Amnesty fortsätter att följa. Vi ser, hör och kämpar med våra medmänniskor. Genom organisering kan vi skapa förändring.

TANVIR MANSUR, LEDAMOT

STYRELSENS HÖRNA

ANNONS

AMNESTY PÅ MR-DAGARNA!

Den 17-18 november arrangeras MR-dagarna i Örebro med temat Rätten till ett liv i trygghet och säkerhet. Vill du höra mer om hur transpersoners rättigheter kan stärkas, trygga och jämlika arbetsplatser, idrottsorganisationernas ansvar för mänskliga rättigheter, eller hur klimatkrisen hotar mänskliga rättigheter i Sverige – kom då och lyssna på våra intressanta samtal.

VÅRA SEMINARIUM:

- Är klimatkrisen ett hot mot mänskliga rättigheter i Sverige?
Panelsamtal: Torsdag 17 november kl. 13-14

- Hur skapar vi mer trygga, inkluderande och jämlika organisationer?
Workshop: Torsdag 17 november kl. 13-14

- Migrantarbetare utnyttjas i samband med VM - vilket ansvar har idrottsorganisationerna för mänskliga rättigheter?

Panelsamtal: Fredag 18 november kl. 13-14

- Hur kan transpersoners rätt till trygghet och säkerhet stärkas i Sverige?

Panelsamtal: Fredag 18 november kl. 14:30-15:30

